Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

De la 1000 la 16 000 de cai

Ştiţi să vă relaxaţi?

Iepuraşii verzi şi recordurile

Somnul vecin cu moartea

La standul de probă al Uzinei din Minsk, ultimul tip de televizor.

„Zimbrul belorus" Bel A.Z.–548 îşi măsoară puterile într-o carieră din Ural.

Note de călătorie:

Olanda • Somalia

Să mîncăm struguri!

Primul voiaj al Domnişoarei

Anul XXIII

39

(1176)

29 septemb. 1967

12 pagini, 1 leu

Biblioteca Centrala Regionala Hunedoara

Geologii — Linogravură de **G. Zavialova**

PROZĂ

Voluntara

Schița lui Arkadi Buhov, „Voluntara", a apărut în 1917, în paginile revistei „Novii Satirikon", cu prilejul inițiativei, luate de burghezie, de a forma batalioanele de șoc, alcătuite din femei, pentru sprijinirea guvernului Kerenski.

Cînd Klavdia Nikolaevna îl anunță pe Ciruhov că va îmbrăca uniforma de soldat, ca voluntară, soțul ei, un avocat nu prea celebru, se supără și spuse pe un ton sec :

— Trebuia să te gîndești mai înainte la asta.

— Pe atunci nu era vorba de așa ceva.

— Da, da ! Dar acum, după o conviețuire de doi ani, se poate ? Trebuia să mă anunți dinainte, poate că nu mă însuram cu un soldat.

— Așa ești tu, îi răspunse ea, lăcrimînd. Toate femeile au voie, numai eu nu. Varenka de ce s-a dus ? Semeniîna a avut voie ? Gluzman a avut voie ?

— Ție nu-ți permit, se înfurie Ciruhov. Nu-ți permit ! Ce-or să zică clienții cînd or să te vadă cu cizme soldățești ?... Praf și pulbere se alege din cariera mea.

— Am să-mi scot cizmele.

— Mersi și pentru asta. Dar obielele unde ai să le atîrni ? În biroul meu ? Foarte plăcut.

— Uiți că...

— Nu, tu uiți ! Uiți de mine... Ție îți arde de galoane, vrei să te joci cu pușca, și eu o să trebuie să spun : am onoarea să vă recomand pe soția mea, sergentul-major Klavdia Ciruhova. Nu-i așa ?

Dar hotărîrea se cuibărise în inima Klavdiei, ca o stîncă într-o trecătoare de munte. Poate că apa, picătură cu picătură, ar fi sfărîmat această stîncă, dar un soț nu e o picătură de apă. Nu poate să sfărîme hotărîrile soției sale.

— Joi mă prezint la regiment.

— Du-te, îi răspunse Ciruhov cu o liniște forțată. Du-te ! Cumpără-ți armonieă, îmbracă-ți cizmele și du-te, așa, cîntînd, pe stradă...

— Nu-mi vine să cînt, îi replică Klavdia Nikolaevna, pe un ton tremurat. N-am de gînd să cînt.

— Ba da, o să cînți. Trebuie să cînți. Hai, începe : „Privighetoare, privighetoare, păsărico..."

— „Cînta canarul, jeluindu-se", continuă printre lacrimi Klavdia Nikolaevna. Ce cuvinte ! Ce cuvinte !

— Cuvintele-s frumoase. Unde am ajuns în al treilea an de conviețuire ! Să-mi spui numai cînd trebuie s-o iau în brațe pe Oliușka noastră, s-o înfăș și să alerg cu ea pe stradă după tine, strigînd : „Mama noastră dragă, cui ne-ai lăsat" ? Vrei să-mi pun fracul ? Sau să mă leg la cap cu basmaua doicii ?

★

Două săptămîni mai tîrziu, Klavdia Nikolaevna, mititică și înfricoșată, stătea și asculta explicațiile unui bătrîn plutonier-major :

— Asta se cheamă armă și cu ea se împușcă, o lămurea el, condescendent și posomorît.

— Chiar asta ?

— Chiar asta, cu care trage soldatul. Arma nu face deosebire între un bărbat și o femeie. Poate să tragă oricine cu ea.

— Tare-i grea, se văită posomorîtă Klavdia Nikolaevna.

★

Cînd se deschise ușa și Klavdia Nikolaevna intră în birou, Ciruhov, cufundat în dosarele lui, întrebă :

— Cine mai e ?

— Eu sînt, Ciruhov.

— Klavdiușa ! Bună ziua..

Klavdia Nikolaevna își aruncă chipiul într-un colț, își trecu mîna peste părul tuns militărește și se prăbuși într-un fotoliu.

— A naibii oboseală...

— Eu ? întrebă Ciruhov. Nu, deloc...

— Eu am obosit, îl lămuri Klavdia Nikolaevna. N-am halit și n-am supt nimic de azi dimineață.

— Imediat, Klavdiușa. Natalia... Adă doamnei... (Ciruhov continuă în șoaptă)... crăpelniță ? Așa se spune la voi, nu ?

— Da. Comandantul nostru de pluton spune : crapă. Așa vorbim noi soldații, în general.

Ciruhov se apropie de fotoliu, se aplecă spre soția lui și își trecu mîna, mîngîietor, pe sub tunica ei.

— Poate că te schimbi, Klavdiușa... Ți-am cumpărat o bluză.

★

În seara aceea aveau oaspeți. Ciruhov ședea lîngă samovar și servea ceaiul invitaților.

— Mi se pare că n-ați băut decît o singură ceașcă, se seuză el, timid. Imediat... Și cui i-am turnat esență fără apă ?... Scuzați, am uitat să-i spun Nataliei de smîntînă... Vai !... Ce robinet mizerabil are samovarul ăsta... Cum uiți să-l închizi, cum te trezești cu ceaiul pe picioare... Doriți unul mai slab ?

Klavdia Nikolaevna stătea într-un colț, bea ceai ținînd zahărul în mînă și povestea suflînd în ceașcă :

— M-am dus la atelier : „De ce-ai venit, Ciruhov ?" Zic : „Dă-mi alți pantaloni, ăștia mi s-au găurit la genunchi". Mi-au dat niște zdrențe... Zic...

— Și de mult v-ați înscris ? o întrebă cu amabilitate vecinul din stînga, un inginer.

Klavdia Nikolaevna ar fi vrut să răspundă că s-a înscris cu două săptămîni în urmă, dar neștiind cum se spune asta soldățește, bîigui :

— De curînd. Joia cealaltă...

Ciruhov era galben, se vînzolea pe scaun și își spunea că, dacă l-ar fi ascultat pe taică-său și s-ar fi însurat cu Niutocika, totul ar fi fost în regulă. Femeia aceea, la care nu mai putea spera în nici un fel, îi deveni deodată atît de apropiată încît atunci cînd din camera vecină se auzi un țipăt, spuse pierdut :

— Plînge Niutocika...

— Niutocika ! făcu mirată Klavdia Nikolaevna. Apoi își reveni fulgerător și adăugă : — Ți-ai luat amantă ? Îi smulg părul, îi crăp capul...

În liniștea de mormînt ce urmă se auzi din nou glasul Klavdiei :

— Trebuie să plec. Vă rog să mă iertați. La revedere...

— Unde te duci, Klavdiușa ? o întrebă cu glas surd Ciruhov.

— Unde, unde ? La cazarmă, la apel... Au început cîinii să latre pe stradă... E întuneric, și mi-e frică, și vreau să mă conduci pînă la Cîmpul lui Marte.. Am plecat. Un—doi, un—doi.

Unul dintre oaspeți se apropie de Ciruhov, îi puse mîna pe umăr și oftă.

— Lasă, Artiom Petrovici, îi spuse Ciruhov, plecîndu-și capul. Știu că mă înțelegi...

★

După trei săptămîni, Ciruhov se trezi în camera Grizeldei Vualo, ceru o cană de cvas și, cu ochii încă lipiți de somn, desfăcu plicul cenușiu, pe care îl primise cu două zile mai înainte :

„Și-ți scrie nevastă-ta, fruntașul Ciruhov. Și vin cu plecăciune în fața Olgăi noastre și a mătușii noastre Varvara Petrovna. Slujba mi-o îndeplinesc cum se cuvine. Am făcut, nu de mult, trageri. Mîna mea a scris, dar nu știu pentru cine..."

Plîngînd încetișor, Ciruhov sfîșie mașinal, cu piciorul, porumbelul alb, lipit cu pap pe plicul cenușiu...

Arkadi Buhov

CITITORII AU CUVÎNTUL

Un sondaj grăitor

„Literaturnaia Gazeta" a întreprins, recent, un sondaj cu intenția de a stabili care sînt cărțile cele mai citite, în aceste săptămîni, la Moscova. Sondajul a fost efectuat la una din librăriile centrale ale capitalei U.R.S.S. : librăria nr. 100, de pe vestita stradă Gorki. Pe ușa acestui magazin intră, zilnic, sute de oameni, dornici să-și îmbogățească mica sau marea lor bibliotecă personală. Prin urmare rezultatele sondajului pot fi socotite într-adevăr concludente.

Redactorii revistei au stabilit, mai întîi, sectoarele editoriale și genurile care solicită mai mult atenția cititorilor. La acest capitol s-a constatat că moscoviții, ca și publicul cititor de pe toate meridianele globului, își îndreaptă preferințele spre literatura documentară, spre jurnalele de călătorii și spre investigațiile geografice în diferitele colțuri ale lumii. Literatura științifico-fantastică are, de asemenea, cititori credincioși, dar și adversari înverșunați. Aceste înclinații literare nu-i împiedică, însă, pe moscoviți să se intereseze de literatura filozofică și de cea cu caracter social-politic. Operele lui Plehanov, Lavrov, Hume, cele din seria „Gînditorii trecutului", cărțile de filozofie a științei și-au găsit deîndată cumpărători și s-au epuizat în cîteva zile. Cu toate că editurile sovietice tipărese continuu pe clasicii literaturii ruse, operele lui Puškin, Tolstoi, Dostoevski sau Cehov își găsese cumpărători deîndată ce apar și rafturile librăriilor nu le păstrează niciodată mai mult de cîteva zile.

Cum se prezintă, însă, „bursa" cărților de literatură contemporană ?

Librăria nr. 100 de pe strada Gorki răspunde la această întrebare astfel : în cursul ultimelor săptămîni, volumele cele mai solicitate au fost : „Lenin al nostru" de B. Polevoi și N. Jukov (cartea reunește picturile lui Jukov cu comentariile lui Polevoi) ; „Omul meu drag" de Iuri Gherman (romanul încheie o trilogie consacrată unui erou contemporan) ; „Ziua Rusiei" de Iaroslav Smeliakov (volum de versuri) ; culegerea de versuri a lui Jacques Prevert ; „Prometeu" (almanah din seria „Viața oamenilor celebri") ; „Valuri marțiene" de T. Bilenkin (roman științifico-fantastic).

După cum se vede, cititorii moscoviți cultivă genurile cele mai diferite. Poezia, cu cele două volume de versuri, se află pe un loc central. De aceea, încheiem această notă cu interviul pe care l-a luat „Literaturnaia Gazeta" unui amator de poezie, intitulat semnificativ : „Interviu cu un cititor întîrziat". „Cititorul întîrziat" este Igor Alexandrovici Sokolov, candidat în științe tehnice, care trecuse pragul librăriei pentru a achiziționa volumul de versuri al lui Iaroslav Smeliakov, din păcate epuizat.

De la început, un fapt ce merită a fi menționat : solicitantul a răspuns la întrebările redactorilor mai ales cu versuri din volumul ce-l căuta. Amănuntul este grăitor pentru valoarea versurilor lui Smeliakov și pentru înclinația față de poezie a lui Sokolov. Acesta din urmă luase cunoștință de versurile poetului încă de la publicarea lor în revista „Drujba Narodov".

La întrebarea : ce v-a plăcut în creația lui Iaroslav Smeliakov, cumpărătorul întîrziat a răspuns : „Împletirea timpului cu destinul oamenilor, încrucișarea epocii lui Ivan cel Groaznic cu epoca războiului civil, a picturii lui Pirosmanișvili cu descrierea casei lui Capek... Și intonațiile bogate și diferite ale poetului, ce cuprind, ca într-o conversație obișnuită, și tristețe, și ironie, și încîntare".

„Literaturnaia Gazeta" nu și-a încheiat sondajul cu obișnuitele concluzii, dar acestea apar destul de clare pentru toate părțile interesate.

Biblioteci

Biblioteca „M. E. Saltikov-Șcedrin" din Leningrad este una din cele mai mari din Uniunea Sovietică. Pe lîngă fondul de cărți, biblioteca deține un impresionant depozit de manuscrise și documente de tot felul, aparținînd scriitorilor din U.R.S.S. Recent, arhiva bibliotecii s-a îmbogățit cu noi manuscrise privind operele și activitatea unor scriitori din cele mai diferite generații

Astfel, biblioteca a intrat în posesia unei scrisori adresate de Alexandr Blok lui A. Lunacearski. Scrisoarea se referă la publicarea poemului „Cei doisprezece" și la alte trei volume de versuri ale poetului.

Arhiva lui Samuel Marșak a fost, de asemeni, completată cu cîteva piese de valoare. Printre ele, o culegere alcătuită din tăieturi din ziare și reviste, ce cuprinde poeziile, traducerile și reportajele din perioada 1906—1923, iscălite cu pseudonimele „Doctor Friken" și „Weller".

Romanul „Tușima" al scriitorului A. S. Novikov-Priboi s-a bucurat de o mare popularitate printre cititorii sovietici. Biblioteca leningrădeană a intrat în posesia șpalturilor acestui roman, cu toate modificările autorului.

Dintre recentele achiziții, amintim un șir de manuscrise și documente aparținînd lui A. Beli, A. Ahmatova, F. Gladkov și alții.

Estacadă : Linogravură de **N. Babacv** — **Vara** : Linogravură de **F. Klimenko**

TRANSPORTURI

De la 1000 la 16 000 de cai

La naționalizarea ei în 1918, actuala uzină de locomotive Diesel-electrice din Kolomna continua să repare, în ciuda greutăților pricinuite de războiul civil, locomotive și vagoane. Ba chiar, ținînd seamă de necesitățile economiei, trecuse și la fabricarea tractoarelor. Apoi, situația a început să se normalizeze,

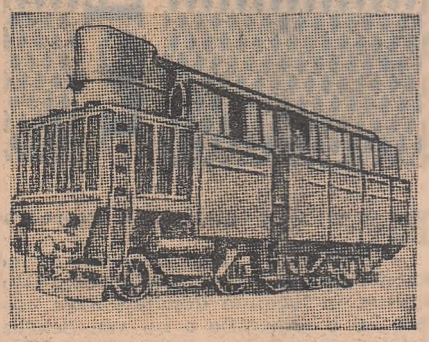

Două modele de locomotivă Diesel produse de uzina din Kolomna: cel mai vechi și cel mai nou

dar pe plan mondial locomotivelor cu abur pe care uzina le producea înainte de război nu li se ofereau perspective prea promițătoare. Drept care muncitorii, inginerii și tehnicienii din Kolomna au întreprins, în 1930, fabricarea în serie a locomotivelor Diesel de 1 150 c.p., pentru ca, după numai doi ani, pe porțile uzinei să iasă prima locomotivă electrică sovietică. Tot aici a fost realizată și prima locomotivă cu turbină.

Anul 1956 a marcat scoaterea din fabricație a ultimei locomotive cu abur și trecerea la pregătirile pentru lansarea unei locomotive Diesel de un tip nou. În 1958 proiectul noii locomotive se afla pus la punct, așa că uzina era pregătită să facă față producției de serie a locomotivelor rapide pentru trenurile de călători. La vremea ei, locomotiva Diesel purtînd insemnele TEP-60 a dat rezultate care o făceau să rivalizeze cu consorele sale din străinătate: deși viteza maximă în exploatare era fixată la 160 km/h, ea putea să atingă cu ușurință 200 km, distingîndu-se prin excepționalele sale calități de rulaj.

În cursul ultimilor ani, pe porțile uzinei au ieșit însă mașini de un tip cu totul nou, printre care locomotiva cu turbină G-1 de 3 000 c.p. și o locomotivă Diesel cu transmisie hidraulică. Locomotivele cu turbină cu gaze din Kolomna au permis căilor ferate sovietice să realizeze importante economii, tocmai prin carburantul ieftin pe care-l folosesc. Locomotiva Diesel cu transmisie hidraulică TGP-50 a dat și ea rezultate. La ora actuală, uzina din Kolomna fabrică tipul 2TEP-60, o locomotivă Diesel pentru trenurile de pasageri cu două secțiuni și cu o putere totală de 6 000 c.p., a cărei viteză comercială atinge 160 km/h. Iar o altă locomotivă, 2TEP-60-A, înzestrată cu un motor Diesel în patru timpi, de mare randament, se află în probe.

În cadrul planului cincinal, uzinei i se deschid perspective largi. Actualmente, în strînsă colaborare cu institutele de cercetări, proiectanții uzinei elaborează un plan de dezvoltare potrivit căruia va fi sporit nu numai numărul locomotivelor fabricate, dar mai cu seamă capacitatea și viteza lor. De pe acum au fost întocmite proiectele unor locomotive cu o putere de 4 000 c.p. pe secțiune. În numai cîțiva ani însă, această putere va atinge 16.000 c.p., vitezele sporind în proporții corespunzătoare.

INDUSTRIE MINIERĂ

Împotriva focurilor subterane

De undeva a răzbătut mai întîi un val de aer cald. Apoi în galeria subterană a devenit din ce în ce mai înăbușitor, pînă cînd incendiul a izbucnit cu toată puterea. O astfel de catastrofă, de proporții mari, s-a petrecut în 1956 la o mină din Belgia. Ea a fost declanșată de un vagonet care, căzînd din cușca ascensorului și nimerind peste un cablu de înaltă tensiune, a provocat un scurt circuit. Au pierit 263 de muncitori. Cel mai adesea însă incendiile apar spontan și durează zile întregi, ba chiar luni.

Mijloacele de stingere a incendiilor subterane, cunoscute azi, constau în blocarea căilor de acces a oxigenului la masa arzîndă și răcirea acesteia pînă la temperaturi care să împiedice arderea. În acest scop se folosesc apa, spuma, nisipul, gazele inerte. Cînd incendiul izbucnește într-o zonă inaccesibilă, prin urmare nu pot fi folosite mijloacele active de luptă, se umplu cu gaze inerte sectoarele izolate. Gazele pătrund ușor în toți porii și crăpăturile rocilor. Iar pentru a fi cît mai eficace ele sînt supuse următorului tratament: li se sporește conținutul de bioxid de carbon, li se reduce conținutul de oxigen și se elimină din ele oxidul de carbon.

Bioxidul de carbon este un gaz inert foarte eficace. Colectoarele prin care este trimis spre locul incendiului sînt prevăzute cu baloane conținînd cîte 25 kilograme de gaz. Fiecare balon cîntărește 80 de kilograme din care cauză este greu de transportat. Pentru a elimina această dificultate, un grup de ingineri sovietici a propus o metodă de preparare a bioxidului de carbon la fața locului — în cazul nostru chiar în zona incendiului. Cînd semnalizatoarele de pe masa operatorului anunță izbucnirea incendiului, operatorul nu cheamă pompierii. La cîteva minute după semnalul de alarmă „intră în acțiune" în zona respectivă niște lădițe metalice așezate de-a lungul pereților. Acestea sînt sursele de bioxid de carbon care îndată ce se încălzesc încep să fabrice gazul. Din ele bioxidul de carbon se răspîndește în toate direcțiile. Nu durează mult și incendiul se stinge.

Instalația a trecut cu succes probele și va fi folosită în toate minele sovietice.

NAVIGAȚIE

Peste mări și țări

Nave încărcate cu tot felul de mărfuri părăsesc zilnic marile porturi Leningrad, Murmansk, Vladivostok și Odesa și se răspîndesc pe 29 de linii internaționale în direcția a 38 de țări. Căci în ultimii trei ani flota comercială a Uniunii Sovietice a crescut uimitor de repede: de la 5,5 la 9,5 milioane tone, plasîndu-se printre primele șase din lume. În continuare își va păstra același ritm de dezvoltare, fiind planificată să ajungă la 15—17 milioane tone în 1970. „Dezvoltarea fără precedent", cum a fost ea denumită într-un ziar străin, se datorește investițiilor făcute în acest domeniu — aproape 1 la sută din totalul sumelor investite în întreaga economie.

Cea mai mare parte a navelor au fost construite pe șantiere proprii. Altele provin din comenzi efectuate în țările socialiste — România, Polonia, R.D.G., Iugoslavia, Bulgaria — ca și în Finlanda, Italia, Japonia, Marea Britanie și R.F.G.

Toate aceste măsuri merg mînă în mînă cu intensificarea schimbului de mărfuri cu celelalte țări. Anul acesta transporturile făcute de flota maritimă au crescut cu 14,6 la sută. Nu există convenție internațională la care să nu participe și Uniunea Sovietică. În același scop s-a lărgit și rețeaua liniilor de navigație prin inaugurarea unora noi, spre Canada și Extremul Orient.

Mai trebuie amintit că nici flota fluvială sovietică nu rămîne în urmă. Merită consemnat în special că, în urma amenajării cursurilor de apă naturale sau artificiale, pe apele interioare circulă acum curent nave cu un tonaj echivalent celui al navelor costiere medii.

COMERȚ

O împărăție a cărților

Despre bulevardul Kalinin, cea mai nouă și mai modernă arteră a capitalei sovietice, s-a vorbit și se va mai vorbi mult. Întîi i s-a admirat macheta, apoi a trezit interes activitatea febrilă a constructorilor, iar acum se urmărește cum impozantele clădiri își deschid rînd pe rînd porțile.

Să pătrundem într-una din ele care a și fost preluată de beneficiari și va fi inaugurată zilele acestea. „Librăria" este un termen care nu i se potrivește prea bine, căci, după cum vom vedea, el nu cuprinde în sfera sa toate caracterele noii unități. Totuși, pînă la crearea unuia mai adecvat, va trebui să-l reținem.

Fațada are 50 de vitrine mari care vor îmbia trecătorii să intre, iar înăuntru sălile de vînzare și depozitele ocupă 4 500 de metri pătrați. Bogăția spațiului, ca și utilizarea lui rațională fac ușor accesibile toate vitrinele interioare și rafturile. Fiecare secție, reprezentînd un gen literar, un domeniu științific sau o disciplină tehnică, constituie un fel de insulă bine delimitată. Lîngă rafturi se găsesc scaune în care se pot răsfoi în voie volumele expuse. La deschidere, librăria va dispune de 40 000 de titluri.

Copiilor li s-a pregătit un raion pe măsură, mai bine zis pe diverse măsuri, corespunzător grupelor de vîrstă. Mobilierul este adaptat fiecăreia, pentru ca atît puștiul de 5 ani care vrea o carte cu poze, cît și adolescentul de 13 ani care se interesează de povestiri științifico-fantastice să se poată servi singuri. Ambianța este completată cu acvarii și flori care întrerup monotonia șirurilor de volume.

Etajul se diferențiază cu totul de o librărie obișnuită. Pe lîngă secția de cărți noi apărute și un anticariat el mai cuprinde o sală de conferințe, în care se vor organiza întîlniri cu scriitorii și o sală de recreație, unde se va putea bea o cafea și viziona programul de televiziune în culori.

O mare atracție oferă secția de muzică, care a primit o piesă unică: geamănul pianului aflat în sala Ceaikovski.

Secția bibliografică este menită să dea informații asupra tuturor cărților apărute în ultimii șase ani: editura, tirajul, conținutul, recenziile, date asupra autorului. Deocamdată catalogul ei conține 35 000 de titluri.

Pentru a întregi imaginea acestei librării cu totul deosebite, mai trebuie spuse cîteva cuvinte asupra felului în care vor lucra cei 200 de salariați. Ei dispun de cele mai moderne instalații, inclusiv comunicarea prin radio și televiziune interioară. Șaizeci de posturi telefonice sînt gata să răspundă curiozității celor ce nu se pot deplasa pînă la fața locului sau să preia comenzi, iar în diversele raioane pot fi serviți concomitent 2 000 de clienți.

ARTIZANAT

Pasărea de foc pe bandă rulantă

Hohloma... O așezare cu străzi drepte, mărginite de case pitorești construite în lemn. In centru, într-o piață rotundă, se înalță clădirea muzeului unde sînt conservate bogatele colecții de obiecte lucrate de meșterii din localitate, despre talentul cărora s-a dus vestea în întreaga lume. La Hohloma unde, la început, țăranii fabricau obiectele din lemn pentru necesități proprii, au în ceput mai tîrziu să fie organizate tîrguri la care participau zeci de sate cu producția lor de farfurii, cești, linguri, solnițe, casete și alte obiecte de uz gospodăresc, pictate cu o neîntrecută artă.

Pe parcursul timpului ornamentele, la început simple, au devenit din ce în ce mai bogate, mai complicate: flori și păsări, albine, fluturi auriți cu aspect fantastic, picturi pline de relief și de dinamism, împodobind obiectele ca o dantelă sclipitoare, în flăcări — motiv pentru care pictura de Hohloma a și fost denumită pictura „Păsării de foc".

În zilele noastre, artizanii din Hohloma, al căror meșteșug s-a transmis din tată în fiu, lucrează, în urma numeroaselor solicitări din țară și străinătate, în mod organizat, în cadrul unei fabrici. În fiecare an sînt introduse în fabricație noi modele. În atelierul de pictură, o încăpere vastă, artiștii populari creează modele sau le imită pe cele vechi, păstrînd ideea generală dar îmbogățind-o cu inspirația personală.

Decorațiunile nu reprezintă, însă, decît o latură a complicatului tratament la care e supus articolul înainte de a străluci ca penele feericei Păsări de foc. Obiectul din lemn bine uscat e acoperit în două rînduri cu argilă roșie lichidă pentru astuparea porilor, uscat din nou și îmbibat cu grijă cu ulei de in fiert preparat după o rețetă specială și iarăși uscat într-un cuptor la o temperatură de 70°C, după care este acoperit cu praf fin de aluminiu. Abia după toate aceste operațiuni începe pictarea. Cînd desenul e gata, obiectul e udat la o temperatură de 200°C, apoi acoperit cu lac în cinci straturi și uscat timp de două ore într-un cuptor special.

Articole tradiționale, opere ale meșterilor din Hohloma.

reportaj

PRIETENII MISTERIOSULUI DOMN S.

5

O aventură autentică

Reichul nazist a declanșat războiul împotriva Uniunii Sovietice. Grupul de germani antifaciști, care furnizase pînă atunci Centrului de contrainformații din Moscova date asupra planurilor agresive ale lui Hitler, pierde legătura cu capitala U.R.S.S.

La Berlin circulau zvonuri despre arestarea a sute de luptători antifaciști, de comuniști ilegaliști. În aceste împrejurări, Kurt și Ilse nu îndrăzneau să meargă acasă la „muzician" fără să cunoască parola. Radiotelegrafistul i-ar fi putut lua drept agenți ai Gestapoului. În afară de asta, Ilse nu cunoștea cifrul pentru transmiterea de știri, iar fără el nici vorbă să emită.

„Legătura cu Centrul !... Cît de necesară îmi este acum ! își spunea cu amărăciune Ilse. Ce însemn eu pentru victoria noastră fără această legătură ?...".

De cîtva timp Ilse Stöbe era șefa biroului din Berlin al unui concern de presă german și vorbea zilnic la telefon cu Stockholmul. Dar cum să folosească această posibilitate pentru restabilirea legăturii cu Moscova ? Zadarnic își frămînta mintea, nu găsea nici un răspuns mulțumitor.

În lunile iulie, august și septembrie ale anului 1941, Ilse încercă să devină corespondentă militară și să plece pe Frontul de răsărit. Știa că avea foarte puține șanse, totuși spera într-o rezolvare favorabilă. Nădăjduia că, ajungînd în Rusia, va putea trece linia frontului și stabili personal legătura cu Centrul. Dar cererea îi fu respinsă de hitleriști.

Ilse răsuflă ușurată abia cînd află despre înfrîngerea diviziilor fasciste lîngă Moscova. Dar după aceea urmă ofensiva de primăvară a armatei hitleriste. Von Schelia o înștiință că Hitler se pregătea să dea Rusiei o lovitură nimicitoare în zona sudică a frontului, și anume în preajma Voronejului.

Brățări împotriva sinuciderii

...12 septembrie 1942. În plină zi, la ora 3 după amiază, un grup de agenți ai Gestapoului dădu buzna în locuința Ilsei.

— Dumneata ești Stöbe ?

După ce cotrobăiră prin toate unghere, fără să găsească însă nici o dovadă compromițătoare pentru Ilse, îi ordonară să se îmbrace. O mașină specială, însoțită de două automobile pline cu gestapoviști, o transportă la închisoarea poliției din Alexander-Platz ; la Berlin nu exista închisoare specială pentru femeile arestate din motive politice.

Un gardian o îmbrînci în celulă, doborînd-o cu o lovitură puternică de pumn. Clătinîndu-se, Ilse se ridică cu greu de la pămînt. Prin fața ochilor i se roteau cerculețe roșii.

— Să mi se scoată cătușele ! — ceru arestata.

— Sînt brățări pentru securitatea ta, drăguțo — îi răspunse namila rînjind batjocoritor. Sinuciderea e cel mai ușor mijloc de a scăpa din acest loc.

Ilse fu chemată la interogatoriu aproape imediat. Ancheta era condusă de comisarul Habecker, un SS-ist cu experiență și extrem de perfid. Comisarul ținu neapărat s-o prevină că începuse să lucreze în poliția politică din Frankfurt pe Main încă în 1933. Evident, voia s-o intimideze cu orice preț...

Primul interogatoriu dură trei zile și trei nopți aproape fără întrerupere. Ilse nu fu lăsată o clipă să doarmă, nu i se dădu să mănînce și să bea... Gestapoviștii voiau să-i înfrîngă voința dintr-o singură lovitură.

La un moment dat Habecker înșiră în fața ei cîteva zeci de fotografii.

— Pe cine cunoști din ăștia ?

De cele mai multe ori gestapovistul îi arătă fotografia unui bărbat în uniformă de pilot german. Apoi înșiră o sumedenie de nume.

— Cu ce prilej ai auzit prima oară de ei ? Cine este „bătrîna" ? Cînd ai cunoscut-o și ce știi despre ea ?...

Ilse negă totul.

Răspunsurile îi erau consemnate la mașină de un secretar care ședea într-un ungher al încăperii.

...Telefonîndu-i lui Ilse la birou, Kurt află că fusese arestată de Gestapo. Vestea îl zgudui. Din clipa aceea timpul începu să se scurgă chinuitor de încet pentru el ; număra cu înfrigurare zilele, săptămînile și se gîndea neîncetat la Ilse, întrebîndu-se dacă tînăra femeie va putea rezista...

Cam la o lună după arestarea luptătoarei antifasciste, Kurt trecu ca din întîmplare pe la von Schelia, pe care-l cunoștea bine de pe vremea cînd lucrase și el la ministerul de externe. Acesta abia se întorsese dintr-o călătorie în Elveția. Nici nu apucase să-și desfacă valizele.

Ilse Stöbe

Discutară despre Geneva și despre ultimele noutăți din Berlin. La un moment dat, Kurt aminti, chipurile în treacăt, pe un ton voit indiferent, că Ilse Stöbe fusese arestată de Gestapo. Schelia păli. Mîinile începură să-i tremure atît de vizibil încît nu mai fu în stare să-și ducă țigara la gură. Nu se mai putea discuta cu el.

În aceeași seară, von Schelia fu chemat la șeful serviciului de personal Kribel, și arestat pe loc. Dar Kurt află vestea abia peste cîteva zile...

După aceea, Kurt observă că era și el urmărit. În aceste condiții, evident, îi era extrem de greu să-și păstreze calmul și să dea impresia că nu observă nimic. Niciodată nu încercă să scape de agenții care se țineau scai de el. După trei săptămîni, însă, urmărirea încetă. În felul acesta Kurt își dădu seama că Ilse nu-l trădase...

Veni o zi, însă, cînd comisarul Habecker se putea socoti un om fericit. Însuși Himmler declarase într-o adunare că, într-adevăr, „cazul Stöbe", așa cum fusese el anchetat de comisar, era cea mai izbutită operațiune desfășurată în ultimul timp de Gestapo...

Succesul personal al lui Habecker fu atît de mare, iar laudele aduse de șef îl bucurară atît de mult, încît la următorul interogatoriu o pofti pe Ilse să șeadă și-i spuse cu un zîmbet mulțumit :

— Sînt mîndru că am obținut succes în anchetarea cazului dumitale...

Acum nu mai avea de ce se juca de-a v-ați ascunselea cu „agenta bolșevicilor". Așa încît, savurîndu-și pe îndelete victoria, continuă :

— Nu ești o femeie proastă, Stöbe. Aș zice chiar că ești inteligentă și cu multă tărie de caracter... Ca anchetator, cu un stagiu la Gestapo de aproape zece ani, pot spune că absolut la toate interogatoriile te-ai comportat excepțional... Spre deosebire de dumneata, bătrînul diplomat von Schelia a fost de la început o curcă plouată... În schimb, dumneata... Dacă ai fi venit la noi de bună voie și ai fi acceptat să lucrezi pentru noi, ai fi fost o femeie grozavă ... Acum, însă, îngăduie-mi să trec la fapte...

Buna dispoziție dispăru imediat de pe chipul anchetatorului. Fața îi redeveni aspră și răutăcioasă.

— În Belgia am arestat un spion, care ținea legătura prin radio cu Moscova. Tot atunci am capturat și codul care ne-a ajutat să descifrăm niște radiograme interceptate anterior. Într-una din ele era vorba și despre dumneata...

Habecker se ridică, deschise seiful, își turnă un pahar de coniac franțuzesc și-l dădu pe gît. După amețitorul succes pe care-l înregistrase, își putea permite acest lux chiar și la birou. Apoi se așeză din nou și continuă :

— O bună bucată de vreme radiograma a fost singura probă împotriva dumitale... Sînt sigur că n-ai știut acest lucru, dar ai făcut bine, din punctul dumitale de vedere, negînd tot timpul... Ne-ai mințit aproape șapte săptămîni. Și noi n-am putut dovedi legătura pe care o aveai cu grupul Schultz-Beusen... Deși am verificat extrem de amănunțit călătoria în Belgia a directorului firmei „Linger-Wercke", unde lucrai pe atunci, n-am putut ajunge la nici un rezultat...

Habecker își răsturnă capul pe spătarul scaunului și o ținti pe Ilse cu privirea.

— Dar nu de mult — în glasul gestapovistului se deslușea o undă de răutate — situația s-a schimbat. După ce ai fost arestată, Moscova a încercat să stabilească legătura cu dumneata. Radiotelegrafistul care venea să ia legătura cu dumneata a fost arestat în fosta-ți locuință. O agentă a noastră îl așteptase acolo în toate cele aproape șase săptămîni... Ai pierdut partida. Cum ești o femeie deșteaptă, îți dai seama că n-are rost să mai minți...

Ilse nici nu tresări măcar. Apoi, cu un aer dezorientat rosti cu glas scăzut :

— Domnule comisar, am spus de o mie de ori pînă acum că e o eroare tragică !...

— Eroare ? — răcni Habecker sărind ca ars de pe scaun. Radiotelegrafistul arestat în locuința dumitale avea asupra lui o fotografie a lui von Schelia. Iată și depozițiile diplomatului. N-ai vrea să te vezi cu el ?...

Ilse aruncă o privire pe declarația lui von Schelia și, convingîndu-se că era scrisă chiar de mîna lui, înlemni : „Sînt pierdută !... — își spuse în sinea ei. — Maimuțoiul ăsta în uniformă are dreptate. De aici n-am să mai ies cu viață !".

Dar cu un efort de voință supraomenese încercă să-și recapete calmul ; „Schelia mă cunoaște numai pe mine. Va trebui doar să cîștig timp și să-mi salvez tovarășii. Hitleristul ăsta are dreptate, nu voi mai putea nega totul. Trebuie însă să iau asupra mea toată vina și să nu rostesc nici un nume..."

Să nu porți doliu!

Săptămînile se scurgeau una după alta. Zilnic, Ilse era supusă la interogatorii și confruntări cu von Schelia. Diplomatul se prăbușise din primul moment. Habecker era înfuriat la culme, căci Ilse o ținea pe a ei, pretinzînd cu încăpățînare că nu cunoștea pe nimeni.

Zilnic, Ilse era lovită pînă își pierdea cunoștința. După ce era udată cu apă ca să-și revină, începea din nou tortura. Tot trupul îi era brăzdat de răni groaznice, care sîngerau continuu. Abia putea merge. Dar nici cele mai cumplite chinuri n-o putură îngenunchea. O tovarășă de celulă, Klärchen Tuchola, relatează că după ce-și revenea în fire în urma interogatoriilor luate pe Printz-Albrecht-Strasse, Ilse Stöbe încerca chiar să surîdă...

Cu două zile înainte de proces i se îngădui să-și vadă fratele și mama. Fața îi era desfigurată, dar în ochii ei se citea o bucurie fără margini : aflase de succesele obținute de armata sovietică la Stalingrad.

La 14 decembrie 1942 Ilse Stöbe fu condamnată la moarte de tribunalul militar al Reichului.

Cu cîteva zile înainte de executarea sentinței, luptătoarea antifascistă spuse unei tovarășe de celulă :

— Am rezistat. N-am denunțat pe nimeni. Am salvat viața a trei bărbați și a unei femei...

Încrederea în justețea cauzei pe care o slujise și voința-i de neînfrînt o ajutaseră pe Ilse să suporte infernul gestapovist. Chiar și scrisoarea de adio adresată mamei o scrise, deși cu eforturi imense, în alfabetul gotic, știind că mama ei îl cunoștea mai bine decît pe cel latin.

O parte din scrisoare a fost găsită în lagărul de la Ravensbrück, unde a fost internată mama Ilsei. Bătrîna a luat cu ea ultima scrisoare a fiicei, din care s-a păstrat, printr-un miracol, numai un petecuț cu următorul cuprins :

„22.12.42. Scumpa mea mamă ! Îți mulțumesc, măicuță, pentru că mi-ai îndeplinit ultimele dorințe. Nu jeli, în asemenea cazuri nu se ține doliu... Să nu porți, te rog, rochie neagră !...".

În noaptea de 23 spre 24 decembrie Ilse Stöbe fu decapitată de gestapoviști...

V. Kudriavțev
K. Raspevin

(Sfîrșit)

În numărul viitor :

CINE-I VINOVATUL ?

Un proces și cîteva lovituri de teatru

INTERVIU

Doi laureaţi la unison

Am stat de vorbă cu doi participanţi sovietici la concursul „Enescu", Samvel Alumian şi Zinovi Vinnikov, a doua zi după marele lor succes (Alumian — premiul I la pian împreună cu Radu Lupu, Vinnikov — premiul I la vioară). Zinovi Vinnikov, sosit primul la locul de întîlnire, a început prin a-mi răsturna o prejudecată : mă aşteptam să văd un rus blond ca Oleg Strijenov, şi cînd colo el e brun ca... (Dar mai bine renunţ la comparaţii. Nu scria Heinrich Böll că într-un tren de Oxford a fost siciit de vorbăria interminabilă a unui englez de la care s-ar fi aşteptat să fie „sobru şi tăcut", cum îi vor pe insulari clişeele perpetuate de inerţia omenească, şi că în schimb s-a plictisit de moarte într-un compartiment plin cu italieni ? !) Însă peste cîteva minute şi-a făcut apariţia Samvel Alumian, cu o figură tipic armenească şi a restabilit echilibrul reprezentărilor curente. Liniştită, m-am apucat de treabă.

— De unde sînteţi ? Vă ocupaţi de mult de muzică ? Sînteţi primii muzicieni profesionişti în familie sau continuaţi o tradiţie ?

SAMVEL ALUMIAN : — Sînt din Erevan. Acolo am urmat şcoala medie de muzică, apoi conservatorul la Moscova, în clasa profesorului Flier. Tot cu el am făcut şi aspirantura. După absolvire m-am întors la Erevan, unde am fost numit profesor de pian la conservator. Am mulţi elevi şi aproape toţi foarte talentaţi. Părinţii mei sînt ingineri, dar iubesc enorm muzica. De aceea aş putea spune că am crescut într-o atmosferă muzicală.

ZINOVI VINNIKOV : — Eu sînt din Kiev. Studiez vioara de la 7 ani. La şcoala de muzică din oraş am avut un profesor foarte bun, Nejibovski. În 1961 am intrat la Conservatorul din Leningrad, în clasa profesorului Vaiman, cu care urmez acum aspirantura. Tatăl meu este clarinetist, aşa că într-un fel continui o tradiţie de familie.

— Este primul concurs internaţional la care participaţi ?

S. A. : — Nu, al doilea. Mi-am mai încercat forţele în 1963 la Praga, unde am obţinut premiul III.

Z. V. : — Tot al doilea. Anul trecut, la Concursul Ceaikovski, am luat premiul V.

— Care vi s-a părut mai greu ?

AMÎNDOI ÎNTR-UN GLAS : — Fiecare a fost greu în felul lui !

— Creaţia lui Enescu aţi cunoscut-o şi pînă acum sau aţi luat contact cu ea numai în vederea concursului ?

S. A. : — Am cunoscut-o bine ca audienţi ; interpreţi am devenit cu prilejul concursului. Şi vom rămîne.

— Dacă aţi alcătui un repertoriu de concert, ce aţi alege ?

S. A. : — Beethoven, Brahms, Chopin, Schumann, Prokofiev, şi nu că aş, ci voi cînta Sonata lui Enescu, cu atît mai mult cu cît e mai puţin cunoscută şi-mi oferă avantajul surprizei.

Z. V. : — Bach, Beethoven, Mozart, Brahms, Ceaikovski, Franck, Prokofiev, Şostakovici.

— Dar dintre compozitorii „nepianistici" şi „neviolonistici" ?

S. A. : — Compozitorii buni scriu de regulă bine pentru toate instrumentele. Se pare că numai Wagner n-a scris pentru pian, ceilalţi cam toţi. Deci, Wagner.

— În schimb Chopin a scris genial — cum spunea Arthur Rubinstein — numai pentru pian.

S. A. : — E adevărat, în rest sînt mai mult nişte exerciţii. Dar noi, pianiştii, îl iertăm.

Z. V. : — Şi noi, violoniştii. Deci, Chopin.

— Cu ce dirijori v-ar plăcea să cîntaţi ?

S. A. : — Mai bine nu spun. Tot e irealizabil. Cu cine aş vrea eu, cîntă Richter, Rubinstein, Rostropovici... Îmi place foarte mult Ghennadi Rojdestvenski.

Z. V. : — Mie Karajan şi Maazel.

— Ce interpreţi preferaţi aveţi ? Zinovi Vinnikov, cu cine ai vrea, de exemplu, să cînţi Dublul concert de Bach ?

Z. V. : — Cu cine ? Vorba lui Alumian, mai bine nu spun... Îmi plac Stern, Menuhin, Oistrah.

S. A. : — Mie Glenn Gould (cu toate că nu mai cîntă în public, ci doar imprimă), Richter, Rubinstein.

— Dar de ce nu mai cîntă Gould ?

S. A. : — Îl deranjează publicul — ? ? ! !

S. A. : — Da, da. Am auzit un foarte mare pianist, Michelangelo Benedetti, întîi pe discuri şi aşteptam cu nerăbdare să-l ascult direct, în sală. Dar nu mi-a plăcut la fel de mult. Contactul cu publicul nu-i priia, pe cînd Rubinstein, de exemplu, cîştigă din acest contact.

— Ce v-a plăcut în mod special din programul Festivalului Enescu ?

S. A. : — Mi-ar fi plăcut corul „Madrigal", dar timpul nu mi-a permis să-l ascult ; recitalul Rostropovici.

Z. V. : — Recitalurile lui Stern şi Rostropovici.

— Enescu spunea că atunci cînd o bosea la pian, se odihnea cu vioara şi invers. Dumneavoastră cu ce vă odihniţi cînd obosiţi de muzică ?

S. A. : — Privesc fotbal la televizor, joc fotbal şi şah. Dacă nu m-aş fi făcut pianist, aş fi fost precis fotbalist... Fotbalist şi pianist parcă nu s-a văzut, dar pianist şi şabist, da. Mă gîndesc la Mark Taimanov, mare maestru de şah, care a dat nişte concerte foarte izbutite.

Z. V : — Citesc, mă plimb, mă duc la teatru.

— Cum apreciaţi Concursul Enescu ?

Z. V. : — Un concurs greu, o întrecere de mare exigenţă. Nivelul interpreţilor a fost foarte ridicat, iar şcoala românească extrem de bine reprezentată. Cele mai puternice echipe mi s-au părut cele sovietică şi română.

S. A. : — Pentrul mine concursul acesta a fost un eveniment. M-am bucurat cînd am auzit că va participa şi Radu Lupu, pe care l-am auzit şi la Moscova. Este un mare pianist. După părerea mea, Radu Lupu e cel mai important eveniment al acestui concurs. Şi încă ceva. De obicei, la ultimele concursuri internaţionale se considera că întrecerea se duce între trei şcoli — sovietică, franceză şi americană. Cred că acum se poate adăuga şi cea românească. Nu o spun din politeţe, fiindcă sînt oaspetele dumneavoastră, se ştie doar că România i-a avut pe Enescu şi Dinu Lipatti. Aveţi o pleiadă tînără de interpreţi care va spune un cuvînt greu în întrecerile internaţionale.

Iulia Scutaru

Mini-Lisa

CINEMA

Stele de ieri şi de azi

În cinematografia occidentală există o noţiune care a jucat un rol deloc neglijabil în producţia de filme a unor ţări : „divismul", adică cultul „stelelor" de cinema.

În mod curent divismul este legat de capitala filmului american, Hollywood, fiindcă acolo a ajuns la maximă înflorire, dar s-a născut pe pămîntul Italiei în anii 1914—1918.

Reînvie frămîntata lume a „Fraţilor Karamazov". Autorul ecranizării, regizorul Ivan Piriev. În fotografie : *Ivan Karamazov (Kirill Lavrov) merge prin Petersburgul troienit.*

În perioada aceea, în cele două centre cinematografice Roma şi Torino, cineaştii italieni au început să producă „filme-coloşi" sau superproducţii cum li se spune azi, cu subiecte din istoria imperiului roman. Ceva mai tîrziu, moda lor a fost preluată de Hollywood.

În anii la care ne referim, unul dintre marii poeţi italieni de atunci, Gabriele D'Annunzio, a fost invitat să titreze un film inspirat din viaţa vechii Rome, intitulat „Cabiria". D'Annunzio n-a fost ales întîmplător, el era la rîndu-i o stea a literaturii şi numele lui magnetiza publicul.

Filmul a apărut pe ecrane însoţit de următoarea reclamă : *„Este o bătălie măreaţă între două neamuri duşmane, iscată de un adevărat geniu al focului, care înghite totul, domneşte peste tot, creator fără moarte, stăpînul atotputernic al Universului"* Interpreta era descrisă în cele mai roze culori, după care se spunea : *„Şi acestei făpturi pure şi nevinovate i s-a dat numele de Cabiria, în care răsună parcă glasurile de trîmbiţă ale diavolilor !"*

Cu astfel de proză retorică s-au pus bazele solide ale supraproducţiei, iar spectatorii au început să fie obişnuiţi să considere actriţele creaturi complet diferite de oamenii normali. În cinematograful italian au apărut primele „dive", primele „stele" : Francesca Bertini, Lida Borelli, Lina Cavalieri. Atmosfera de basm, de mit creată în jurul lor pe ecran s-a extins şi asupra vieţii personale a actriţelor : Lida Borelli s-a măritat cu un mare industriaş, Vittorio Cini, Francesca Bertini cu bancherul elveţian contele Paul Cartier. La rîndu-le, actriţele făceau şi ele eforturi să ducă o viaţă de adevărate vedete şi nu de femei obişnuite, răspîndind în jurul lor o strălucire amăgitoare, creînd o anume vogă, clişee de imitat. De exemplu veneau la studio în trăsurici trase de cai superbi (deşi exista automobilul) şi descindeau pe covoare lungi, care duceau pînă la uşa pavilioanelor.

Dar cum presa de mare tiraj a timpului acorda prea puţină atenţie acestor fenomene, sfera de răspîndire a „divismului" era limitată. Pe atunci, ca să obţină un locşor într-o pagină de ziar — să-şi publice o fotografie sau puţin text de reclamă, divele trebuiau să plătească bani grei (e aproape de necrezut că a fost o vreme cînd alergau ele după ziarişti, şi nu invers !). Totuşi anumite păturii ale populaţiei imitau orbeşte coafura, îmbrăcămintea, felul de a fi al „stelelor"

După 1920, cinematograful italian a intrat în criză, iar dincolo de ocean a început să se ridice Hollywoodul, absorind cele mai bune forţe europene. Valul publicităţii a ridicat pe culmi pe americana de origină canadiană Mary Pickford, oferită spectatorilor întîi ca simbolica „logodnică a Americii" şi devenită curînd „logodnica lumii". Soţul ei, Douglas Fairbanks, băiat simpatic cu dinţi albi şi excelent sportiv, care îşi susţinea singur partiturile acrobatice, a fost un alt produs al „fabricii de visuri", cum i s-a spus Hollywoodului. Ca să nu mai vorbim de italianul Rudolph Valentino, ajuns „stea" tot în S.U.A. : după patruzeci de ani de la moarte el continuă să deţină recordul popularităţii.

Divismul american nu şi-a îngăduit pauze nici în timpul războiului. Una dintre stelele acelei perioade, simpatica actriţă-cîntăreaţă Deanna Durbin, era terorizată de mamele americane ca nu cumva să se plimbe sau — Doamne fereşte ! — să se sărute cu vreun băiat, fiindcă sistemul publicitar care o lansase o încadrase în Olimpul cinematografic pe post de adolescentă ingenuă, ceea ce o obliga să fie model de puritate pentru fetele de vîrsta ei.

În schimb în patria-i de baştină, divismul a suferit un şoc puternic. Neorealismul italian, artă luptătoare şi înnoitoare, n-avea loc pentru „dive" luxoase. Regizorii îşi căutau eroii pe stradă sau angajau numai actori în stare să trăiască pe ecran ca în viaţă. Acum se afirmă plenar talentul marii Anna Magnani, actriţă de o rară autenticitate, care nu lasă nici o clipă impresia că joacă.

Dar sistemul publicitar, întărit cu toate descoperirile propagandei moderne, nu stă degeaba. Divismul este — să nu uităm — o fantastică sursă de venituri. Pe tronurile care rămîn vacante se instalează noi regine ale frumuseţii. Ele devin mai populare decît preşedinţii de republică curiozitatea publică le însoţeşte pas cu pas

Dar să dăm Cezarului ce e al Cezarului. Nu toate divele noi sînt creaţia exclusivă a reclamei. Unele se susţin atît prin frumuseţe, cît şi prin talent. Nu întîmplător pe măsură ce îşi dau seama cum stau lucrurile, ele preferă să-şi sprijine cariera pe acest pilon de rezistenţă. Căci apa frumuseţii trece şi rămîne doar piatra grea a talentului.

Alina Iudina

DEBUTURI

O balerină pe ecran

Balerinele fac casă bună cu ecranul. Ludmila Tcherina în Franţa, Luz Maria Collaso în Cuba, Maia Plisetkaia, Liudmila Savelieva, Nataşa Arinbasarova, Nataşa Sedih etc., etc. în U.R.S.S., sînt consacrate în dubla ipostază de dansatoare şi actriţe de cinema. De curînd, regizorul Alexandr Ptuşko, specializat în ecranizarea unor cunoscute basme şi biline ruseşti, a mai smuls Terpsihorei o slujitoare, convertind-o la credinţa celei de a şaptea arte : Xenia Riabinkina.

Xenia face parte din trupa Teatrului Mare din Moscova, unde sora ei Elena este primă balerină deosebit de apreciată. Mezina încă n-a apucat să iasă din anonimatul corpului de balet, abia a absolvit şcoala, dar mai are tot timpul să o facă. Dacă, bineînţeles, nu va opta definitiv pentru cinema.

Ptuşko i-a oferit un rol frumos în filmul „Povestea ţarului Saltan", după basmul cu acelaşi titlu de Puşkin, unde joacă alături de actori cunoscuţi ca Larisa Golubkina, Serghei Martinson, Vladimir Andreev, Oleg Vidov, Olga Vikland. Xenia este Prinţesa-Lebădă, rol care îi permite „să plutească" cu paşi de dans şi să poarte vesminte spumoase, aeriene, asemenea celor cu care e familiarizată pe scena de balet.

Xenia Riabinkina — Prinţesa-Lebădă

CONSTRUCȚII

Acoperișul vrăjit

Pînzele de corabie, burdufurile de cărat apă sau vin, chiar bărcile pneumatice și parașutele sînt cunoscute de mult timp și au fost probabil descoperite întîmplător. Toate constă dintr-o membrană de pînză, piele, material plastic, cauciuc etc., care ia o anumită formă datorită presiunii aerului sau unui alt corp introdus în ea. Ajungînd să cunoască în amănunt legile după care se conduc aceste variate produse ale ingeniozității omenești, specialiștii zilelor noastre s-au gîndit că ele trebuie să fie valabile și pe scară mai mare. Astfel s-au născut construcțiile pneumatice, la care un neavizat se poate uita ca la o vrăjitorie. Căci e greu să-ți dai seama cum stă în picioare o hală de expoziție, să zicem, care pare un imens cort, în formă de semicilindru, cu lungimea și lățimea de cîțiva zeci de metri și cu apreciabila înălțime de 10—15 m, constînd dintr-o singură foaie de pînză sau plastic și fără nici un fel de sprijin. Asemenea construcții nu numai că există, dar se și înmulțesc rapid, găsindu-și aplicații din ce în ce mai diferite și de mai mare anvergură.

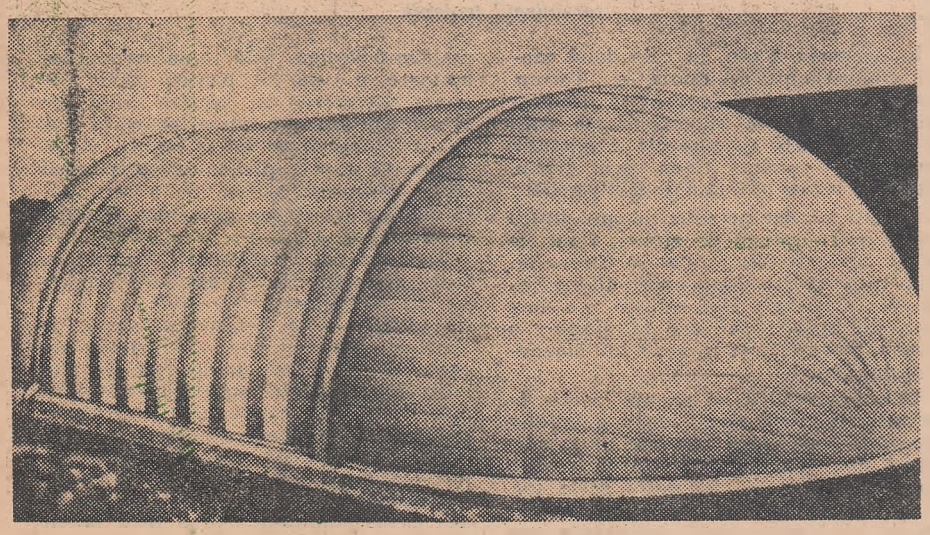

Suprafețe întinse pot fi acoperite cu cupole care-și păstrează forma fie numai și datorită diferenței de temperatură dintre aerul interior și cel exterior. Astfel, la o diferență de 10°C, aerul din hală poate susține la înălțimea de 10 m o membrană cîntărind 500 g pe metrul pătrat. În practică se produce sub membrană o ușoară suprapresiune, echivalînd cu 20—100 mm coloană de apă, suprapresiune atît de mică încît organismul omenesc nici nu o simte.

Construcțiile pneumatice prezintă două avantaje importante: se realizează ușor și asigură o securitate aproape perfectă. Chiar, dacă învelișul li se rupe pe o porțiune considerabilă, ele se prăbușesc foarte încet, deoarece prin propria lor greutate continuă să creeze o oarecare presiune chiar și după ce excesul de aer care existase în interior s-a pierdut, ieșind prin ruptură.

Sferele pneumatice servesc îndeosebi ca rezervoare de gaze și lichide. În general se confecționează din foițe foarte subțiri de metal, fiind de dorit să-și păstreze forma și atunci cînd sînt goale. Suportă presiuni înalte, deci pot conține cantități mari de substanță; dar, în schimb, se fixează destul de greu la sol.

Construcțiile în formă de cupolă pot fi mai plate sau mai rotunjite, mergînd pînă la trei sferturi dintr-o sferă. La cele din prima categorie membrana trebuie să se afle sub o tensiune mai mare, dezavantaj care se compensează însă prin suprafața ei mai redusă și solicitările mai mici cauzate de vînt. Primele cupole pneumatice au acoperit stațiile radar care, în Arctica de pildă, au rezistat la furtuni cu viteza de 278 km pe oră. Ca silozuri pentru cereale, ajung la un diametru de 60 m, întinzîndu-se pe o suprafață de peste 2800 m² și putînd conține 300 de vagoane. Mai sînt folosite deasupra terenurilor de sport, bazinelor de înot, instalațiilor industriale, șantierelor și terenurilor agricole. Cupolele pot fi combinate prin alăturare sau suprapunere. Există de pe acum proiecte pentru a acoperi cu cupole mergînd pînă la 750 m în diametru văi de munte sau orașe polare. Sub învelș transparent se poate construi un întreg oraș împodobit cu o vegetație caracteristică unei regiuni mai calde, deoarece se creează o climă blîndă chiar și fără încălzire suplimentară. Suprapresiunea necesară se realizează tocmai prin această climă, precum și prin captarea curenților de aer de la exterior. Asemenea proiecte deschid mari perspective popularii regiunilor neprimitoare. Deoarece cupolele mari reclamă neapărat o suprapresiune interioară, creată și menținută în cea mai mare parte cu ajutorul suflătoarelor, nu se poate pătrunde în sau ieși din ele decît prin ecluze de aer, ceea ce îngreunează mult circulația. O soluție mai simplă, dar mai costisitoare, o constituie pereții dubli cu aer sub presiune între ei.

Construcțiile în formă de semicilindru se compun de obicei din trei părți demontabile: cea din mijloc, efectiv semicilindrică și cele două capete, care sînt niște sferturi de sferă. Ele pot fi deci lungite după voie. Se montează în numai cîteva ore, eventual pe porțiuni de șosele dezafectate, și de aceea servesc mai cu seamă iarna la acoperirea șantierelor de construcții, atelierelor de reparat mașini sau altor locuri de muncă.

Cilindrii pneumatici sînt foarte răspîndiți și cunoscuți prin reprezentanții lor mai vechi: camerele de automobil, bărcile pneumatice, unele rezervoare etc. Ca tuburi flexibile lungi participă la tot felul de structuri. Se așează de pildă o serie de tuburi la intervale egale, ca niște arcade semicirculare și se unesc între ele printr-alte tuburi, zise de rigidizare; peste acest schelet se pune o prelată și se obține o construcție care are avantajul de a se susține fără suprapresiune și care este ideală pentru gararea autovehiculelor, avioanelor sau drept cort de camping. Tot din tuburi sînt construite și bărcile sau plutele destinate operațiilor de salvare pe mare. Ele sînt aruncate din avion și, atunci cînd lovesc apa, se umflă automat din buteliile de aer comprimat care le sînt atașate.

Considerînd aceste posibilități de aplicare a construcțiilor pneumatice — și lista lor e departe de a fi fost epuizată — s-ar putea spune că în curînd, chiar fără a redeveni nomazi, ne vom petrece o parte din timp în... corturi.

FIZICĂ

De ce nu se ciocnește lumea cu antilumea?

În ultimul timp, oamenii de știință au formulat noi teorii în legătură cu Universul. Două din ele, deși complet diferite, par să arunce noi lumini asupra formării și evoluției imensului hău în care plutește și Pămîntul. Într-adevăr, dacă prima teorie susține că Universul nostru s-ar fi născut dintr-un antiunivers, care ar fi dispărut în urmă cu cîteva zeci de miliarde de ani, cea de a doua presupune existența unei antilumi care s-ar fi format în același timp cu a noastră. Ambele teorii, la fel de pasionante, ridică două probleme esențiale: există sau nu actualmente antimateria la scară microscopică? Materia și antimateria pot coexista fără să se distrugă?

Sprijinindu-se pe o serie de descoperiri făcute în urmă cu cîțiva ani și potrivit cărora dezintegrarea unui atom n-ar produce o cantitate egală de materie și antimaterie, academicianul A. Zaharov este de părere că o antilume nu poate exista actualmente, dar că Universul nostru s-ar fi născut dintr-un antiunivers. La început, susține savantul, exista o lume de antiparticule care s-a condensat într-o masă neutră extrem de densă și cu o temperatură foarte ridicată. Ulterior, masa aceasta a explodat, producînd mai multe particule decît antiparticule. În consecință, după ce antiparticulele au distrus un număr corespunzător de particule, particulele rămase au alcătuit lumea în care trăim.

A doua teorie aparține fizicianului O. Klein. Se știe că antenele radiotelescoapelor care „ascultă" stelele recepteazâ unde radio foarte intense care provin nu numai de la stele dar și de la niște surse misterioase denumite quasare, care pînă în prezent n-au putut fi identificate. Să presupunem că în Univers există galaxii alcătuite din materie și antimaterie. Pentru a explica faptul că rămîn izolate — o întîlnire le-ar distruge imediat — să admitem că între ele s-ar afla un fel de strat, ambiplasma, o zonă de frontieră între plasmă și antiplasmă, sediul unor formidabile explozii care rezultă din întîlnirea particulelor cu antiparticulele. Exploziile acestea eliberează o enormă cantitate de căldură, raze gama și, datorită existenței unui cîmp magnetic în ambiplasmă, unde radio. Calculele dovedesc că spectrul de emisie provenind de la ipotetica ambiplasmă magnetizată este identic cu cel al stelelor, de unde presupunerea că undele radio detectate de radiotelescoape ar proveni din reacțiile de distrugere dintre materie și antimaterie.

Existența unor astfel de galaxii repune în discuție teoriile cosmogonice cunoscute, care presupun că Universul s-ar fi născut dintr-o enormă masă compactă care a explodat și este în continuă expansiune. E foarte posibil ca, în starea lui inițială, Universul să fi fost un enorm nor sferic, cu o rază de un trilion de ani lumină, conținînd particule (în cantitate foarte mică) și antiparticule. Sub efectul gravitației, norul s-a contractat cu încetul, permițînd astfel particulelor să formeze galaxiile și antiparticulelor — antigalaxiile. Ciocnirile dintre particule și antiparticule au eliberat energii foarte mari sub formă de radiații. După ce norul s-a contractat pînă la o rază de un bilion de ani-lumină, presiunea de radiație a devenit atît de puternică încît a început să se dilate, antrenînd în expansiunea sa galaxiile și antigalaxiile.

Dar, cum se explică coexistența materiei cu antimateria? Se știe că, atunci cînd picăturile de apă sînt lăsate să cadă pe o placă metalică încinsă la 100° ele se evaporă cu repeziciune. Dacă placa este însă încinsă la o temperatură mult mai ridicată și dacă e suficient de concavă pentru a împiedica picăturile să se rostogolească, ele pot rezista evaporației chiar zece minute! Explicația? Mica porțiune de contact se evaporă imediat și izolează restul picăturii de placă. La fel s-ar petrece lucrurile cu materia și antimateria, unde rolul de izolant l-ar îndeplini stratul de ambiplasmă. Zona aceasta de frontieră ar fi, deci, bariera care ne-ar separa de antilume!

ARHEOLOGIE

O Atlantidă armeană

Lacul Sevan din R.S.S. Armeană reprezintă actualmente un gigantic rezervor folosit pentru producția de electricitate, așa că nivelul lui poate să scadă simțitor. O astfel de scădere a prilejuit o descoperire arheologică fără precedent care a atras atenția specialiștilor în materie din lumea întreagă.

Timp de 3 000 de ani, arată arheologul A. Mnațakanian, apele Sevanului au ascuns multe din tainele străvechiului teritoriu care este Armenia. Lucrările de degajare a vestigiilor recent descoperite s-au soldat cu scoaterea la lumină a unei importante așezări omenești cu străzi largi și drepte, protejată de o fortăreață, a unui cimitir cu 200 de morminte și a 18 kurgane funerare, după părerea arheologilor mărturii ale unei culturi necunoscute încă, datînd din mileniile III—II î.e.n. În fiecare mormînt, se afla cîte un schelet, unele dintre ele acoperite cu un strat gros de ocru roșu. Mormintele mari conțineau și obiecte din ceramică, arme, bijuterii, căruțe funerare sau care de luptă.

Douăzeci dintre străvechile vehicule au fost descoperite în kurgane. Construite din lemn de pin, stejar sau ulm, ele sînt înzestrate cu două sau patru roți, unele chiar cu coviltire, cu banchete și oiști pentru atelaje, ceea ce a permis concluzia că erau trase de doi boi. Numai la carele de luptă erau înhămați cai. În minele de aur, aflate și azi în exploatare, arheologii au descoperit la o adîncime de 75 m unelte de lemn folosite, probabil, la spălarea aurului care se extrăgea din sol. Într-adevăr, obiectele recoltate în morminte stau mărturie măiestriei cu care era prelucrat prețiosul metal. Pînă și simplii nasturi erau ornamentați cu îndemînare și împodobiți cu diamante. Cercetătorii au putut distinge 35 de tipuri de încrustații.

Meșterii necunoscutei civilizații erau la fel de pricepuți și în prelucrarea bronzului — dovadă statuetele reprezentînd boi și lei, capre, păsări și broaște, sau modelele reduse ale carelor de luptă. În fine, reprezentanții acestei culturi ignorată pînă acum par să fi excelat în ceramică. Unele vase sînt împodobite cu motive decorative necunoscute în Armenia, altele au fost pictate în trei culori — negru, alb și roșu. Ceea ce e mai interesant, e faptul că culorile sînt așa de rezistente, încît n-au putut fi desprinse de pe vase nici cu ajutorul briceagului.

Între începutul celui de al III-lea mileniu și cel de al XII-lea secol î.e.n. pot fi distinse patru epoci. Potrivit afirmației arheologilor sovietici, cultura profund originală și foarte evoluată recent descoperită în Armenia ar fi înflorit în ultima epocă, perioadă în care, din motive necunoscute, nivelul lacului Sevan ar fi crescut inundînd așezarea și ferind astfel de distrugere, timp de mai bine de 3000 de ani, carele din lemn, ceramica și obiectele din aur și bronz.

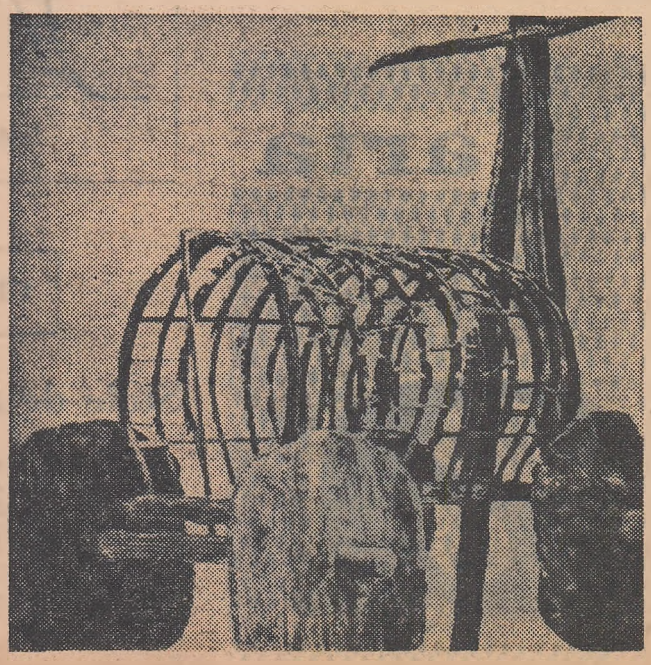

Unul din carele descoperite în adîncul Sevanului

Ș știința

tehnica

FIZIOLOGIE

Ştiţi să vă relaxaţi?

„Relaxare" este în ultimul timp un cuvînt la modă. Asistăm adesea la folosirea lui curentă, dar cîţi cunosc realmente „tactica şi strategia" relaxării? De rezultatul final al unei relaxări eficiente depinde cucerirea unei independenţe depline, a libertăţii psihosomatice.

Necesitatea destinderii a fost înţeleasă din cele mai vechi timpuri şi diversele tehnici de yoga conţin un mare număr de exerciţii de detentă musculară. Acesta a rămas de altfel principiul de bază al metodelor de relaxare moderne, dintre care cea mai cunoscută sub denumirea de „antrenament autogen".

Metoda se bazează pe interdependenţa între stările psihice şi tonusul muşchilor. Observaţiile fiziologilor au arătat că omul, şi în special cel nervos, are o stare permanentă de încordare musculară „suplimentară".

Această hipertonie musculară, care permite uneori o mai bună protecţie a organismului, este de cele mai multe ori inutilă. De pildă: a tresări la sunetul telefonului nu este un răspuns adaptat şi contracţia musculară este în acest caz inutilă. Metodele ştiinţifice de relaxare tind să înlăture aceste tensiuni dăunătoare la care foarte mulţi oameni sînt supuşi în mod inconştient.

Scopul primordial al sistemelor de relaxare este deci obţinerea unei hipotonii (destinderi) musculare. Prin antrenarea sistemului muscular se produce concomitent o înviorare a organismului în general şi a creierului în special.

Importanţa muşchilor în organism reiese din cîteva date de fiziologie pe care e bine să le amintim. La omul neantrenat, musculatura reprezintă 30—40 la sută din greutatea corporală, pe cînd la cel antrenat proporţia poate depăşi 50 la sută. Forţa musculaturii corpului este imensă în raport cu sarcina pe care o serveşte. Astfel, tensiunea exercitată numai de unul din muşchii mari ai gambei sau coapsei în timpul **mersului normal** este egală cu aproape de patru ori greutatea corporală; în timpul **alergării** ea devine de şase ori mai mare. Cei 500 de muşchi scheletici din corpul nostru conţin peste 250.000.000 de fibre musculare, fiecare din acestea putînd asigura o tensiune de cîte 100—300 mg. S-a calculat că, dacă toate fibrele musculare şi-ar exercita tensiunea simultan şi în aceeaşi direcţie, s-ar dezvolta o forţă de minimum 25 de tone!

Energia de care are nevoie omul în timpul efortului fizic rezultă din complicate procese moleculare, care se desfăşoară în minusculele „laboratoare chimice" din celulele muşchilor. După efort este necesar — pentru a obţine dispariţia oboselii — ca toate procesele biochimice să se desfăşoare în sens invers, operaţie mult mai rapidă într-un sistem muscular, care în prealabil a fost relaxat.

Desigur că somnul constituie o „cură de relaxare" excelentă. După trezirea din somn puterea de strîngere a unui dinamometru manual este cu 13 la sută mai mică decît în cursul zilei. Relaxarea prin somn nu este însă întotdeauna suficientă. Ea poate fi obţinută şi printr-o „auto-decontractare concentrativă", cum se mai numeşte metoda de antrenament autogen. Iată cîteva indicaţii practice.

Exerciţiile vor fi repetate de două ori pe zi, la aceleaşi ore, dimineaţa şi seara, durata lor fiind foarte scurtă la început pentru a ajunge după 3 luni la 30 minute. Condiţiile de mediu au un rol ce nu trebuie subestimat: o cameră cît mai ferită de zgomote şi puţin luminată (semiobscuritate), un pat nu prea moale. Se recomandă ca în timpul efectuării exerciţiilor, ochii să fie închişi, pentru a se favoriza izolarea de lumea exterioară. Poziţia: culcat pe spate, destins.

Primul exerciţiu are drept scop obţinerea senzaţiei de greutate şi a decontractării musculare periferice. Se va începe cu concentrarea atenţiei asupra muşchilor corpului, pornind de la braţul drept şi progresiv, într-un ritm foarte lent, se va trece asupra tuturor membrelor pînă la creştetul capului. Se pot utiliza la început formule de autosugestie ca: „sînt foarte calm" sau „braţul meu este greu" etc.

După realizarea senzaţiei de greutate — corpul nostru părînd o „pastă gelatinoasă care se înmoaie" — şi a decontractării musculare corespunzătoare, se va trece la faza următoare. Acum se va încerca obţinerea unei senzaţii subiective de creştere a temperaturii. Fixaţi-vă din nou atenţia asupra musculaturii corpului dv., ca mai sus, progresiv (omiţînd capul) şi folosiţi formule ca: „mi-e cald", „mi-e din ce în ce mai cald". Efectul de imaginaţie se dobîndeşte mult mai uşor decît am crede.

Senzaţia finală este de destindere şi calm prin încetarea tensiunii musculare şi obţinerea impresiei agreabile de „corp uşor".

Se pot face acum exerciţii organice: se va concentra mai întîi atenţia asupra bătăilor inimii. Dacă percepţia lor nu poate fi făcută mental, se va plasa mîna în regiunea respectivă. Se poate utiliza formula: „inima mea bate ritmic". Pentru controlul respiraţiei se recomandă ca, în funcţie de puls, să se respire calm în ritmul următor: şase bătăi inspiraţia, trei bătăi pauză, şase bătăi expiraţia, trei bătăi pauză. Treptat, această respiraţie ritmată ajunge să producă o accentuare a relaxării fizice şi emoţionale.

Avantajele exerciţiilor par a fi sensibile. Specialiştii consideră că o relaxare musculară bine executată timp de o jumătate de oră poate echivala cu o odihnă relativă de 5—6 ore.

Dr. E. Rostov

NEUROLOGIE

Luna nu-i de vină!

La un spital fusese angajată o soră de 24 de ani. Într-o noapte, medicul de gardă a fost martorul unei scene bizare. Fata s-a dat jos din pat, a urcat la mansardă, a deschis o fereastră şi a ieşit pe acoperiş. După ce s-a plimbat vreme de cîteva minute pe marginea acoperişului, a intrat în clădire prin aceeaşi fereastră şi a revenit de unde plecase. A doua zi, medicul de gardă a relatat întîmplarea cu lux de amănunte arătînd că fata umbla fără zgomot, cu mişcări automate, cu mîinile atîrnînd de-a lungul corpului; capul şi-l ţinea drept şi nemişcat, părul îl avea răvăşit iar ochii larg deschişi. Părea o fantomă.

Acest fenomen ciudat este cunoscut oamenilor de milenii, dar ştiinţa a reuşit să-l explice abia de puţină vreme. De aceea în secolele trecute, ba de multe ori şi în zilele noastre, starea de somnambulism — căci despre ea e vorba — este pusă pe seama acţiunii pe care o exercită lumina lunei asupra organismului uman. Acest lucru poate fi însă uşor de combătut chiar necunoscînd explicaţia ştiinţifică a somnambulismului (sau lunatismului cum i se mai spune). Cel mai convingător argument este că somnambulii nu sînt atraşi întotdeauna pe acoperişul clădirilor. Unii coboară în rîpe, subsoluri sau fac o muncă utilă în casă cum ar fi dereticatul sau prepararea mîncării. E caracteristic faptul că a doua zi somnambulii nu-şi amintesc nimic din peregrinările lor nocturne.

Savantul rus I. I. Mecinikov, din ale cărui studii a fost citată şi întîmplarea de mai sus, s-a ocupat îndeaproape de studierea somnambulismului. Omul a moştenit de la strămoşii săi, spune Mecinikov, o sumedenie de mecanisme cerebrale, a căror activitate a fost însă înăbuşită de sistemele de inhibiţie dezvoltate mai tîrziu. La somnambuli aceste mecanisme străvechi nu se mai supun inhibiţiei, în schimb se inhibă zonele scoarţei cerebrale dobîndite ulterior şi specifice omului. Exemple de inhibiţie parţială în timpul somnului a unor zone motorii din scoarţa cerebrală întîlnim şi în viaţa de toate zilele. Vorbitul în somn, de pildă, este o consecinţă a faptului că a rămas neinhibat centrul motor al vorbirii. Călăreţul care doarme în şa are „treji" acei centri din scoarţa cerebrală care îi menţin poziţia verticală. Tot un somn parţial este şi starea de hipnoză cînd omul face anumite mişcări, de astă dată sugerate însă de hipnotizator. De aceea hipnoza se mai numeşte şi somnambulism artificial.

În stările de „lunatism" omul dobîndeşte însuşiri pe care nu le-a avut în stare normală şi devine puternic, îndemînatic, bun acrobat etc. După părerea lui I. I. Mecinikov, „vinovate" de aceste însuşiri ar fi tot organele şi instinctele rudimentare moştenite de om de la maimuţele antropoide. Nu întîmplător s-a observat că acrobaţii somnambuli îşi desfac degetele şi apucă cu ele întocmai ca maimuţele. Aceleaşi organe şi instincte îi apără pe „lunatici" în plimbările lor pe marginea acoperişului. Trecem cu multă uşurinţă o punte lată peste o apă nu prea adîncă. Dacă însă puntea ar fi aruncată peste o prăpastie adîncă, ne-am încumeta cu greu să ne angajăm pe ea. Ne opreşte frica, sentiment propriu oricărui om sănătos. În stările de somnambulism, omul nu cunoaşte frica. Conştiinţa îi e inhibată în timp ce centrii echilibrului se află în stare de veghe.

Somnambulismul este azi o boală destul de rară care se tratează cu ajutorul hipnozei.

La Institutul de cercetări oncologice din Tbilisi, unde au fost studiate modificările survenite în organismul iepurilor deveniţi „fumători", a început de curînd o serie de experienţe noi, după aceeaşi metodă, pe maimuţe.

INVENŢII

Apă domesticită

Foc! Puternicele jeturi de apă ce ţîşnesc din furtunurile pompierilor, cu o presiune de cîteva atmosfere, devastează totul în calea lor. Focul a fost biruit, dar apa i-a completat opera distrugătoare. Cum s-o „domesticeşti", cum s-o înveţi să stingă focul fără să aducă la rîndul ei prejudicii? Tehnica sovietică a reuşit să dea răspuns acestei probleme.

În curtea laboratorului o baracă, stropită cu benzină, a început să ardă. Ciocul furtunului mînuit cu dibăcie este îndreptat ca de obicei asupra obiectivului în flăcări dar, de data aceasta, nu mai e vorba de un instrument obişnuit. Gura lui e mult mai largă şi din ea ţîşneşte nu apă, ci o spumă care se revarsă în valuri. Preparatul pătrunde pe coridor, umple încăperile, urcă scara şi ajunge la primul etaj. Focul dă înapoi, se stinge.

Toată treaba n-a durat decît trei minute! Substanţa spumoasă, depozitată într-un conteiner special amplasat pe maşina rezervor, intră în amestec cu apa prin intermediul unei vane speciale după care, prin lancea furtunului prevăzută cu o sită metalică fină, ţîşneşte asupra obiectivului. În felul acesta, în dreptul fiecărui orificiu al sitei se formează miliarde de bule, care sting incendiul. Pentru producerea a 200 litri din eficacea spumă nu este necesar decît un litru de apă!

CRIOTEHNICĂ

Unora le place frigul

Temperaturile foarte scăzute influenţează nu numai organismele vii, ci şi materia inertă. Dar de unde pînă acum nu se cunoştea decît efectul lor nefast, în ultimii ani s-a constatat că ele modifică în sens favorabil proprietăţile unor metale.

Astfel, de cea mai mare importanţă practică este reducerea treptată a rezistenţei lor electrice pînă la 0,01—0,001 din valoarea manifestată la temperatura camerei, fenomen cu atît mai accentuat cu cît metalul este mai pur. Măsurarea rezistenţei care a mai rămas devine deci şi o metodă de determinare a purităţii. Nemaţopunîndu-se atît de dîrz trecerii curentului electric, aceste metale aproape că nici nu se mai încălzesc cînd sînt folosite drept conductori. De aceea se şi lucrează la introducerea unor bobine puternic răcite în transformatoare şi generatoare. În plus se cercetează dacă ar renta să se transporte energia electrică prin linii răcite la —248°C către regiunile cu un consum foarte mare. În acest domeniu intră în competiţie şi materialele supraconductoare (a căror rezistenţă electrică dispare brusc, sub —253°C). Cînd sînt răcite, cablurile obişnuite mai risipesc puţină electricitate, dar în schimb suportă fără inconveniente modificări de temperatură şi „cheltuie" mai puţin pentru obţinerea frigului, în timp ce din partea supraconductoarelor atîrnă greu în balanţă absenţa oricărei pierderi de curent.

Cum se poate obţine o răcire atît de mare a materialelor? Operaţia nu este chiar atît de dificilă pe cît s-ar părea, căci există gazele lichefiate, care, după cum se ştie, nu se menţin în această stare decît la temperaturi impresionant de scăzute. Astfel, heliul lichid este singurul cu care se pot atinge —269°C. Temperaturi mai „ridicate" se obţineau pînă recent cu hidrogenul lichid. Acesta reclamă însă măsuri speciale de protecţie: atunci cînd se evaporă în cantităţi mai mari, hidrogenul lichid şi aerul dau un amestec care se aprinde la 450° şi poate exploda dacă instalaţia electrică respectivă atinge această temperatură sau provoacă o scînteie.

De aceea din 1962 s-a introdus treptat neonul lichid, perfect inofensiv şi relativ uşor de obţinut. Acest gaz, puţin năpăstuit pînă acum (era folosit doar în electrotehnică, la umplerea becurilor şi a reclamelor luminoase şi, de scurt timp, în lasere), este pe cale să se „lanseze", căci permite economisirea unor cantităţi mari de heliu. Astfel, un aparat de o tonă poate fi adus la temperatura de —269°C fie folosind 2 000 l de heliu lichid, fie răcindu-l preliminar pînă la —246° cu 50 l de neon lichid, după care nu mai e nevoie decît de 50 l heliu pentru a atinge cele —269° ţintite. Consumul de energie fiind identic pentru lichefierea ambelor gaze, economia este fabuloasă: echivalentul a 1 900 litri de heliu!

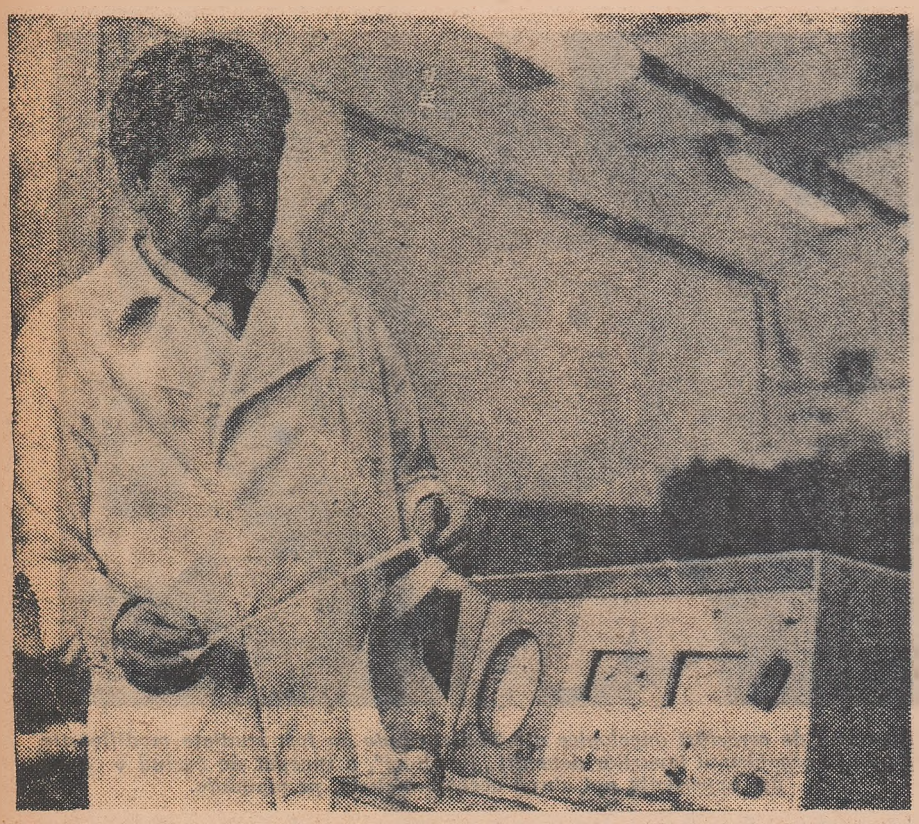

Gradul de anestezie se stabilește de obicei după aspectul pupilei bolnavului, după respirație și puls. Un tablou absolut exact în acest sens nu-l oferă însă nici măcar encefalograma. Nimeni nu putea răspunde rapid la întrebarea — cît de profund a pătruns anestezia în organism ? Acest lucru îl realizează acum aparatul „I.S.N.-1" construit la o uzină din Moscova. El va deveni un colaborator prețios al anesteziștilor. În fotografie : *aparatul „I.S.N.-1".*

TEMĂ DE SEZON

Să mîncăm struguri !

Faceți în aceste zile de toamnă o cură de struguri. Trei săptămîni sînt de ajuns pentru a observa că acest „tratament" vă va da un plus de sănătate sau vă va ameliora tulburările de care sufeți.

Strugurii sînt într-adevăr un veritabil aliment-medicament cu virtuți recunoscute. Efectul salutar al strugurilor se datorează în primul rînd miezului (pulpei) și în mai mică măsură cojii (pieliței). Miezul conține săruri minerale (0,3—0,6 la sută), de potasiu, fosfor, calciu, fier și sodiu. În afara acestor constituenți de bază strugurii sînt foarte bogați în vitamina P (citrină) și conțin cîteva alte vitamine din complexul B (B_1 B_2 PP, B_6) și vitamina C.

Datorită bogăției în apă și faptului că zaharurile sînt reprezentate mai ales prin glucoză și fructoză, strugurii se digeră repede — părăsind stomacul în 1—2 ore — și se absorb ușor.

Strugurii convin chiar celor bolnavi, avînd efecte favorabile în maladiile de rinichi (nefrită acută sau cronică, litiaza renală) bolile cardiovasculare (cu sau fără edeme) bolile de ficat (mai ales în insuficiența hepatică cronică), tulburările de nutriție (guta) stările alergice etc. Cura de struguri influențînd favorabil funcția ficatului pe care îl descongestionează, îmbunătățind funcțiile digestive și reglînd drenajul intestinal, acționează indirect și asupra pielii pe care o face strălucitoare, îi redă vitalitatea prospețimea. Dacă pielea dv. are pete roșii sau coșuri, faceți o cură de struguri.

Cura de struguri îngrașă sau slăbește ? Depinde. Dacă fructele țin loc de regim, adică dacă reducem în acest timp rația de mîncare, cura de struguri duce la scăderea greutății (în trei săptămîni poate să ajute la o slăbire de 3—4 kg). Dimpotrivă pentru cei care continuă să mănînce normal strugurii reprezintă de fapt o supraalimentare.

Cum se face o cură de struguri ? Se începe cu o cantitate mică de 200—300 g, care se crește zilnic în mod progresiv, pînă la 1—1½ kg. După care se micșorează tot progresiv. Cantitatea fixată se împarte în trei porții care se iau dimineața pe nemîncate, apoi cu 2 ore înainte de dejun și după amiaza între orele 5—6. Se vor prefera strugurii albi. Strugurii pot fi înlocuiți cu zeamă de struguri proaspăt presată, care se recomandă mai ales în cura de supraalimentare și care are avantajul că nu încarcă tubul digestiv cu pielițe și sîmburi.

Dr. S. Semenov

— Am uitat un bisturiu în abdomenul pacientului. Vă rog să mi-l scădeți din leafă.

PENTRU TINERELE MAME

Diareea acută a copiilor

Nu rare sînt cazurile cînd „din senin", cum spun mamele, copilul — în special sugarul ceva mai mare, care numai cu o zi înainte avusese un scaun normal — prezintă acum scaune mai numeroase, nelegate, cu grunji albicioși și mucus, de culoare galbenă-verzuie, cu miros fad sau putrid. Alteori, scaunele sînt foarte frecvente și lichide (8—10 pe zi), emise în jet, spumoase, cu gaze și bogate în apă, de culoare verde, însoțite de violente colici abdominale. Copilul are poftă scăzută de supt sau de mîncare, este neliniștit, febra este variabilă (38—39 grade), uneori varsă iar în jurul anusului apare o roșeață cu mîncărimi și usturime. Greutatea corporală devine staționară sau crește foarte încet și în cele din urmă începe să coboare. Neliniștea copilului crește și tot frecîndu-și picioarele de cearșaf se pot produce rosături sau plăgi. Marginile limbii sînt roșii ; în mijloc limba este „încărcată", prezentînd un depozit albicios, datorit unei ciuperci, numită Candida albicans.

În fața acestei tulburări de nutriție acută, mama, alarmată de bruschețea și violența fenomenelor digestive, este gata să le pună pe seama unei infecții microbiene sau virale. Cauzele diareilor infantile nu sînt însă întotdeauna de natură infecțioasă. Adesea este vorba de o așa zisă diaree de supraalimentație — supturi prea dese, cu intervale neregulate, fără pauza de noapte obligatorie, de care aminteam în articolul despre „Tehnica suptului", sau durata prelungită a timpului de supt. Există de asemenea și diarei de foame, prin subalimentație, care provoacă grave tulburări în funcția celulelor intestinale. În fine supraîncălzirea camerelor, îmbrăcămintea necorespunzătoare sau canicula verei pot constitui condiții favorizante pentru apariția dispepsiilor. În diareile infecțioase, manipularea neglijentă a laptelui după fierbere sau curățirea insuficientă a biberoanelor și tetinelor duc la o proliferare masivă a coloniilor de colibacili din intestin.

Orice tratament al dispepsiei, indiferent de forma ei clinică, începe prin suprimarea oricărei alimentații pe o durată variabilă în funcție de gravitatea tulburărilor digestive, pentru descărcarea și liniștirea intestinului. Pauza de 24 de ore, cu ceai îndulcit cu zaharină, a fost astăzi părăsită sau înlocuită cu o pauză mai scurtă, și anume, după un biberon de ceai îndulcit cu zaharină se dă ceai amestecat cu 5 la sută dextrinmaltoză și ¼ volum de ser fiziologic. În toate cazurile de dispepsie s-a dovedit foarte utilă supa de carote, care se prepară în felul următor : 500 g de morcovi curățați se fierb timp de 2 ore într-un litru de apă în care s-au pus 3 grame de sare. Se trece apoi printr-o sită fină de păr și se completează cu apă fiartă pînă la un litru. De asemenea au dat rezultate bune pudrele de fructe sau de legume, care se dau în concentrație de 5—10 la sută, avînd, la fel ca și supa de carote, o mare putere absorbantă. Preparatele industriale de pulbere uscată sînt Arobon — pudra de roșcove —, Diarex — pudra de gutui —, Aplona — pudra de mere — (N.R.) Merele rase se dau numai copiilor ceva mai mari, cam în jurul unui an.

Dieta aceasta trebuie să dureze pînă ce iritația intestinală se va liniști, după care copilului trebuie să i se redea treptat o alimentație la început dietetică, apoi normală pentru a se restabili cît mai repede mijloacele de apărare ale organismului său slăbit de boală. Ca alimentație dietetică, eu vă recomand, imediat după încetarea diareii, lapte smîntînit, cu sau fără acidulare artificială, care va fi îmbogățit cu cantități crescînde de dextrinmaltoză. Acidularea se poate face cu suc de lămîie (o linguriță de cafea la 100 ml lapte), sau acid lactic (0,6 la sută). Bune rezultate dă și babeurre-ul, mai ales la sugarii sub 3 luni, cu tendința la distrofie, chiar dacă există lapte de femeie. În cazurile severe, mai cu seamă cînd examenul bacteriologic al scaunelor a identificat prezența colibacilului sau altor microbi care pot fi cauza bolii, se vor administra obligatoriu cel mult cinci zile antibiotice pe gură, streptomicină, cloramfenicol ori tetraciclină, asociate cu complex vitaminic B și vitamina C.

Sub aparențele ei inițial lipsite de gravitate, diareea sugarului solicită o atenție deosebită din partea părinților.

Dr. Tamara Sciakina

— Nu știu de ce mă doare capul cînd mă întorc de la fîntînă.

MOZAIC MEDICAL

Electricitatea și dantura

Experiențe recente au arătat că în cariile incipiente electricitatea de joasă tensiune previne agravarea bolii. Curentul electric accelerează formarea stratului de dentină secundară, care este mai gros decît cel care se produce de obicei în cadrul procesului de autoreparare a dintelui stricat.

Radiografii în relief

Progresele tehnicii radiologice vor permite în curînd obținerea imaginilor în relief. Se va putea astfel realiza o radiografie „în felii" care va facilita depistarea afecțiunilor în faza cea mai precoce.

Pansament cu oxigen

Cercetările efectuate de chirurgi din mai multe țări au arătat că oxigenul poate fi un excelent pansament pentru plăgi și arsuri. Înconjurînd plaga sau regiunea arsă cu un sac din material plastic prin care circulă oxigenul, s-a observat că rănile nu se mai infectează. Totodată s-a constatat că cicatrizarea se face mai repede, fără să mai fie nevoie de alte îngrijiri medicale.

esculap

Sterilizare prin alge

Institutul de igienă din Moscova studiază o nouă metodă de sterilizare a apei. Este vorba de crearea unor bariere compuse din alge care distrug reziduurile din apele de scurgere ale uzinelor și intensifică astfel fenomenul de purificare naturală a apei.

Autoînnoirea organismului

Prin marcarea globulelor roșii cu atomi radioactivi s-a demonstrat că un globul roșu nu trăiește mai mult de 120 zile, ceea ce echivalează cu distrugerea a 25 grame de hematii în 24 ore, adică a unei hemoragii de 50 ml pe zi.

Ritmul distrugerii hematiilor îmbătrînite este de 3 milioane pe secundă, fiind egal cu ritmul în care măduva osoasă reușește să arunce în circulație noi globule roșii. Pentru ca această funcție de autoînnoire a organismului să se exercite în bune condiții, alimentația trebuie să conțină suficiente proteine (lapte, ouă, brînză, carne) și săruri de fier.

Poșta medicului

F. IOAN — Arad : 1) Dacă **negii** nu sînt dureroși, nu cresc, nu supurează, nu interveniți în nici un fel. În caz contrar : diatermocoagulare, crioterapie sau galvanocauterizare. 2) Tratamentul cortizonic (Superprednol) se aplică îndeosebi în **crizele tireotoxice**, ceea ce nu știm dacă a fost cazul dv. Tratamentul „clasic" în hipertiroidism cu metabolism bazal crescut constă în asocierea unor tranchilizante (Napoton, Meprobamat, Nozinan) cu rezerpină (0,5—1 mg/zi, timp de 1—2 luni) și cu antitiroidiene de sinteză (Metiltiouracil). Ca tratament ajutător : calciu, vitamina C, vitamina D_2. 2) În **osteosinteza fracturilor**, orice material metalic, chiar inoxidabil (plăci, lame, broșe, sîrmă, cuie) ținut prea mult timp, întîrzie prin prezența sa formarea calusului și produce osteoliză. În principiu, osteosinteza nu poate fi decît temporară, bolnavul trebuind să suporte deci o nouă intervenție chirurgicală. Stațiuni balneare indicate : Amara, Eforie, Techirghiol (băi calde de nămol).

MARIA D.T. — 1) Este necesar să faceți un examen al urinii, pentru a se elimina posibilitatea prezenței albuminei care ar explica apariția **edemelor**. Altcum, la fel ca și varicele ele se datoresc presiunii venoase la nivelul membrelor inferioare, pe care le puteți combate evitînd statul îndelungat în picioare, eforturile mari, constipația. Profilactic, purtați bandaj compresiv sau ciorapi elastici, pe care-i veți scoate numai seara la culcare. Probabil că după naștere varicele vor regresa fără nici un tratament.

P. A. — Caransebeș : Boala dv. se numește **eritem pernio**, o dermatoză alergică secundară, probabil, unei degerături cronice. Evitați apa rece și frigul în general. La tratamentul indicat adăugăm o cură îndelungată cu Rutosid (vitamina P) asociat cu acid nicotinic și vitamina A pentru ameliorarea troficității epidermului. Local, aplicați următoarea soluție : Rp. Tanin, ihtiol și rezorcină, cîte 3 g, glicerină 60 ml. Bune rezultate dau și aplicațiile cu unguentul sau cu pomada Synalar (se eliberează pe bază de prescripție medicală).

EVGAL — Giurgiu și GAUFF — Sighet : „Ochii bulbucați" care vă obsedează într-atît, dacă nu sînt simptomul obiectiv al unui **sindrom basedowian**, boală curabilă printr-un tratament hormonal antitiroidian, sînt mai de grabă simptomul unei nevroze obsesive. Sfatul nostru este să consultați mai întîi un neuropsihiatru. În orice caz, totul se rezumă într-adevăr la tăria voinței dv. de a vă însănătoși.

(Continuare în pag. 11-a)

OLANDA

În luptă continuă cu apa...

Apa îi însoțește pe olandezi pretutindeni. Ea șerpuiește, crește din pricina ploilor, se zbuciumă sau unduie lin pe marginea tuturor drumurilor. Cele mai multe canale, în genere puțin ridicate deasupra cîmpiilor din preajmă, sînt pline ochi cu apă. Pămîntul, suprasaturat de umiditate, e istovit de eforturile pe care le face ca să poată hrăni o populație foarte numeroasă. Ai impresia că, din pricina nemaipomenitei încordări, canalele s-au umflat pe trupul lui aidoma vinelor groase de pe mîinile omului truditor.

Pămîntului nu-i este ușor. Pe un teritoriu de numai 33 612 kilometri pătrați locuiesc peste 12 000 000 de oameni. Și cu toate că olandezii smulg mereu cîte puțin pămînt mării, numărul locuitorilor crește mult mai repede, Olanda situîndu-se pe unul din primele locuri în Europa în ceea ce privește natalitatea.

Nordul și vestul Olandei sînt scăldate de Marea Nordului. În regiunea nord-vestică înaintează în uscat fostul golf maritim Zuiderzee, care a fost transformat cu mulți ani în urmă în lacul cu apă dulce Ijsselmeer. Iar partea de sud-vest a țării este acoperită de delta foarte ramificată a două mari cursuri de apă din Europa: Rinul și Meusa.

În istoria sa, poporul olandez a dus o luptă permanentă cu apa, cu sumbra Mare a Nordului. Îndată după ce s-au statornicit pe țărmul nisipos și mlăștinos, triburile frize au început să înalțe mici coline pe care și-au așezat casele ca să se apere de inundații. A fost cea dintîi măsură de protecție, primitivă bineînțeles. În secolul al XIII-lea, însă, Marea Nordului a rupt lanțul de dune și s-a unit cu lacul Flevo, formînd în felul acesta golful Zuiderzee. Această calamitate i-a determinat pe olandezi să înceapă construirea de diguri, operație care continuă pînă în ziua de azi.

Omul stă tot timpul cu ochii ațintiți spre mare și, la primul prilej favorabil, înconjură cu un dig porțiunile cu un nivel scăzut de apă, spre a le uni apoi cu uscatul. Lupta durează de secole.

În timpul catastrofei din 1953, furtuna a făcut să crească într-atît apele din delta Rinului și a Meusei, încît digurile de protecție din lungul brațelor celor două fluvii n-au putut ține piept furiei valurilor. Talazurile dezlănțuite au năvălit pe ogoarele cultivate, dintre care o mare parte se află sub nivelul mării. Locuitorilor le-au trebuit cîțiva ani ca să remedieze dezastrul. Vrînd să se pună la adăpost pe viitor, olandezii au trecut la înfăptuirea planului Delta. În felul acesta insulițele și peninsulele din deltă vor fi legate între ele prin diguri, începînd de la Flissingen, pe malul nordic al Scheldei, pînă la portul Hoek van Holland. Inelul protector va avea o lungime de cincizeci de kilometri. Cum brațele deltei vor fi rupte de mare, multe diguri interioare vor deveni inutile. În felul acesta se va forma un mare bazin cu apă dulce; navigația și debitul rîurilor va fi reglat printr-un sistem de ecluze.

Planul, care necesită o muncă imensă, nu va putea fi realizat într-un interval scurt, dar olandezii sînt perseverenți. Ei obișnuiesc să spună: „Ca să ne păstrăm uscate picioarele, trebuie să muncim".

★

Rotterdamul este cel mai mare port din Europa. Pe o distanță de mulți kilometri de-a lungul Meusei, se înșiră cheiuri, bazine portuare și docuri, precum și sumedenie de macarale, care, aidoma unor păsări de apă hrăpărețe, se îngrămădesc la marginea țărmului, cu gîturile întinse spre nave.

Ici colo, drage cu maxilare de oțel scot de pe fundul apei un strat de mîl subțire și verzui și-l scuipă apoi în șlepuri. Căci cargourile oceanice au gabarite din ce în ce mai mari și toate vor să simtă sub chilă șapte picioare *) de apă. Dar Rinul și Meusa sapă neîntrerupt bazalt în Alpi și în munții Eifel, cară nisip de pe terenurile părăginite din Brabant și turbă din mlaștini bătrîne și, cînd ajung la Rotterdam, le depun ușurel pe fundul albiilor...

În acest loc apa este lipsită de viață. Pescarii nu au ce căuta acolo. Din pricina reziduurilor industriale, Rinul este un fluviu mort.

Peisajul olandez e plin de surprize.

Bicicleta face parte integrantă din peisajul olandez

Cînd nici nu te aștepți, vezi plutind deasupra unei lunci catarge sau pînze albe, iar imediat îndărătul lor se ițește liziera cîte unei păduri de brazi... Pajiștile de pe fosta albie a mării sînt cu mult sub nivelul apei din canale; de aceea vasele circulă deasupra pămîntului, ca niște năluci din basme.

Din loc în loc, în lungul canalelor dormitează mori de vînt. Aripile lor nu se mai învîrtesc de mult. O moară din Kinderdyck a fost transformată în muzeu. În duminicile de vară, aripile morilor sînt puse în funcțiune și vizitatorii pot vedea cum apa se rostogolește dintr-un canal într-altul, ca pe vremea cînd nu se inventaseră încă motoarele.

În vremuri de demult, țăranii de prin partea locului transmiteau la mari distanțe vești, schimbînd poziția aripilor morilor de vînt. Și în timpul ocupației naziste, acest telegraf optic a adus mari servicii luptătorilor din rezistență, căci originalul mod de comunicare nu putea fi supus cenzurii.

Deși are păduri puține, Olanda este totuși o țară cu multe spații verzi. În orașe și sate, de-a lungul șoselelor se înșiră castani, brazi, plopi, ulmi, stejari, fagi... Nu există casă fără o grădiniță în față. Și nici unui locuitor nu-i trece prin minte să împrejmuie cu gard micile spații verzi sau rondurile cu flori din preajma locuinței lui; în Olanda nu se rup crengi de copaci și nu se distrug flori.

„Dumnezeu a creat pămîntul, iar olandezii au creat Olanda" — spune un proverb foarte răspîndit în această țară. Cum să nu-și iubească locuitorii propria lor operă?

★

...Leeuwarden este capitala provinciei Friesland.

Monumentul arhitectonic cel mai apreciat din oraș este turnul colțuros și scund Oldehofe, construit în secolul al XVI-lea spre a servi drept clopotniță pentru o viitoare catedrală, care pînă la urmă n-a mai fost înălțată. În vîrful turnului flutură tot timpul drapele și, printre ele, se află și cel al provinciei Friesland: dungi albastre și albe dispuse diagonal și frunze roșii de nufăr pe un fond alb.

Locuitorii din Friesland se mîndresc cu faptul că s-au statornicit pe țărmul Mării Nordului cu mult înainte ca strămoșii olandezilor de astăzi să fi venit din centrul Europei. Ei și-au păstrat limba, înrudită cu celta și neînțeleasă de olandezi, au drapelul și imnul lor...

Friesland nu are decît 450 000 de locuitori, abia 4 la sută din populația Olandei; cu toate acestea provincia furnizează o cincime din cantitatea de lapte și unt produsă în țară, mai bine de jumătate din cea de brînză, iar în exportul de animale îi revine o proporție de 75 la sută.

De aceea simbolul provinciei n-ar trebui să fie turnul Oldehofe și nici steagul cu nuferi, ci cel mai neobișnuit monument din Leeuwarden, numit „Mama noastră". Ce reprezintă el? Pe un piedestal de granit se află o vacă în mărime naturală, cu capul îndreptat spre pășunile din preajma orașului, unde se desfată cu iarbă grasă puzderie de semene de ale ei.

Olanda, țară suprapopulată, produce mai mult decît poate să consume. Ar putea să pară paradoxal că un stat atît de mic se situează în exportul de unt și carne pe locul 5 sau 6, iar în cel de brînză chiar pe locul 2 în lume. În plus, ea trimite pe piața străină o mare cantitate de legume, mere, in, fără să mai vorbim, evident, de flori sau de bulbii lor. Olandezii își asigură, de asemenea, consumul de struguri pe tot anul, ba mai și exportă.

La întoarcerea din Friesland, am trecut pe lîngă un dig gigantic care desparte fostul golf Zuiderzee de mare. Am fi vrut, însă, să căpătăm și unele informații suplimentare de la cineva bine informat. Dar era foarte greu de găsit. La stațiile de pompare „fac de serviciu" automatele, iar pe dig, în preajma ecluzelor n-am întîlnit decît mecanici care-și vedeau de treaba lor. Pînă la urmă, însă, ne-a surîs norocul. La Den Ufer, în fosta insulă Wiringen, unde începe barajul, se află un muzeu original adăpostit într-o baracă de lemn. De-a lungul pereților sînt expuse țevi de drenaj, iar pe mese — machete înfățișînd diverse stadii ale construcției barajului, un mare număr de fotografii, hărți, desene și scheme. Cum afluența de vizitatori nu e prea mare, la muzeu lucrează o singură persoană, care e deopotrivă director, ghid, administrator și om de serviciu. Se numește Van Dyck, ca și celebrul pictor.

El cunoaște toate detaliile epopeii de îngrădire și asanare a golfului Zuiderzee, care a început în 1927, cînd au sosit la fața locului primele drage puternice. Van Dyck descrie cu lux de amănunte dificultățile întîmpinate la construirea barajului în zonele foarte adînci, unde în timpul fluxului și refluxului viteza curentului depășea șase metri pe secundă. Din cînd în cînd, ca să faciliteze sarcina interpretului, Albert van Dyck își presară expunerea cu cuvinte rusești. De unde cunoaște limba rusă? În timpul războiului, a fost internat la Buchenwald, unde a avut prilejul să vină în contact cu ruși...

E. și V. Beekman

*) Un picior = 30,5 cm.

SOMALIA

Țara miresmelor

Somalia e o țară întinsă cu o suprafață de 660.000 de kilometri pătrați — mai mult decît Anglia și Italia luate la un loc. Cît vezi cu ochii — o cîmpie gălbuie, presărată ici-colo cu crîmpeie de verdeață, brăzdată de rîuri care seacă repede și străbătută de cămile și turme de oi. E o țară prielnică creșterii animalelor, căci dispune de mii de hectare de pășuni naturale

De altminteri animalele sînt principala bogăție a țării: circa 49 milioane de capete, după cele mai recente date, ceea ce înseamnă cam 10 animale pe cap de locuitor. Pe măsură ce te apropii de litoral, vegetația e tot mai abundentă și fluviul Uebi Scebeli își desfășoară lîn panglica-i verzuie. Avionul descrie un arc de cerc deasupra unor căsuțe albe, oglinda azurie a Oceanului Indian dispare din cîmpul vizual și sub aripa navei aeriene începe să se zărească panorama pitorească a orașului Mogadiscio, capitala țării.

Întemeiat cu unsprezece secole în urmă, orașul poartă amprenta a diverse epoci și generații. Case vechi în stil maur, moschei, catedrale catolice, vile somptuoase locuite de funcționari europeni, căsuțe modeste populate de somalieni... Ici-colo, clădiri noi, construite după proclamarea independenței, care adăpostesc o centrală electrică, una telefonică, ateliere mecanice, școli etc. Am avut prilejul să vizitez aproape toate regiunile țării; am călătorit în lungul litoralului, de la nord la sud, am trecut Ecuatorul, am străbătut orașul Chisimaio, ajungînd prin savana deșertă pînă la frontiera cu Kenya, am făcut scurte popasuri în ținutul semideșert din nord și în portul Berbera din golful Aden. Ba am petrecut cîteva zile și în orașele Hargeisa și Burao.

Se spune că în districtul Giohar s-ar afla legendarul regat Punt, „țara miresmelor". La ora actuală Somalia continuă să fie cel mai important furnizor de smirnă și tămîie pe piața mondială. Plantele aromate sînt cultivate pe litoral precum și în interiorul țării. Astfel savana e impregnată de mirosul acrișor și picant al hinnei și al altor plante cu miresme plăcute. Întinsă rezervație naturală de plante, animale și păsări rare, savana are un subsol care a început să fie explorat, fiind bogat în fier, gips, cositor, feldspat și în diverse minerale radioactive

Savana reprezintă, de asemenea, mii de hectare de teren fertil, care e de ajuns să fie irigat ca să se transforme în livezi, plantații, ogoare și pășuni. În regiunile semideșertice din nord, pămîntul devine extrem de generos îndată ce-i oferi puțină umiditate; la vreo douăzeci de kilometri depărtare de Hargeisa, bunăoară, în mijlocul nisipurilor fără margini și al unor arbuști piperniciți, se ivește pe neașteptate în fața ochilor un pîlc de palmieri cu frunze ciudate. Este ferma somalianului Ursame Mohamed Shire. Acum cîțiva ani, el și-a vîndut cămilele, a cumpărat un lot de pămînt în lungul unui rîu secat și a amenajat acolo un sistem rudimentar de irigație. Un catîr scoate apă dintr-un puț, iar un băiat o toarnă în niște rigole. Ferma seamănă acum cu o grădină în care crește literalmente tot soiul de plante: bananieri, arbori de papaya, citrice, roșii, rodii, mangotieri etc. Ferma vecină aparține unui crescător de animale.

Apa constituie o problemă foarte dificilă pentru Somalia. În întreaga țară nu există decît două mari fluvii care nu seacă, Giuba și Uebi Scebeli, care străbat regiunea sudică a Somaliei. În nord, rîurile sînt inexistente. În cele mai multe orașe mari, ca să nu mai vorbim de așezările mici, ploaia este singura sursă de aprovizionare cu apă. La Hargeisa, bunăoară, în cursul zilei copiii și animalele invadează literalmente albia secată a rîului. Dacă a plouat pe platoul înalt din preajmă, către seară se formează o șuviță de apă lată de circa un metru și jumătate. A doua zi, însă, rîul seacă din nou pentru cîteva zile, dacă nu chiar săptămîni...

E. Konovalov

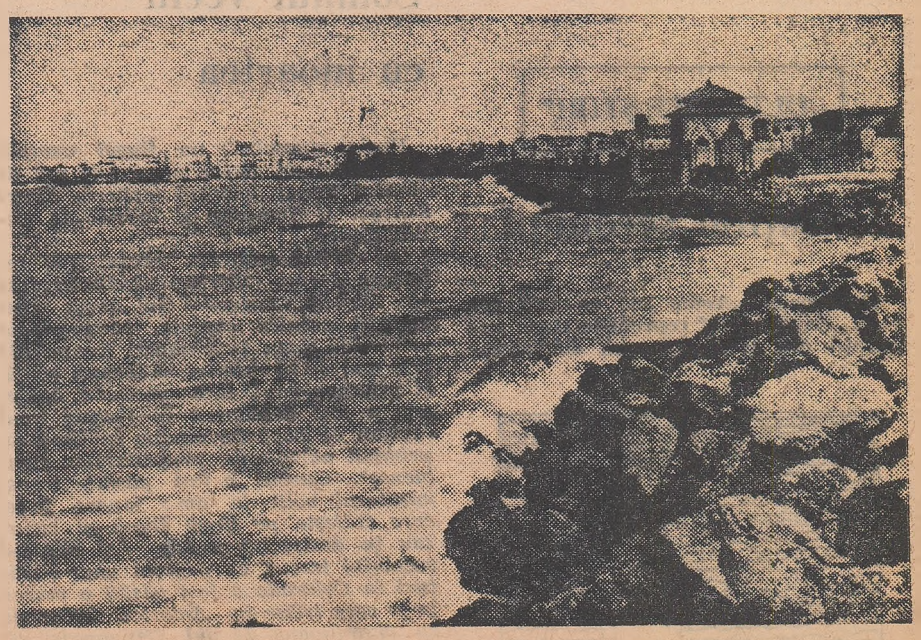

Mogadiscio

globul

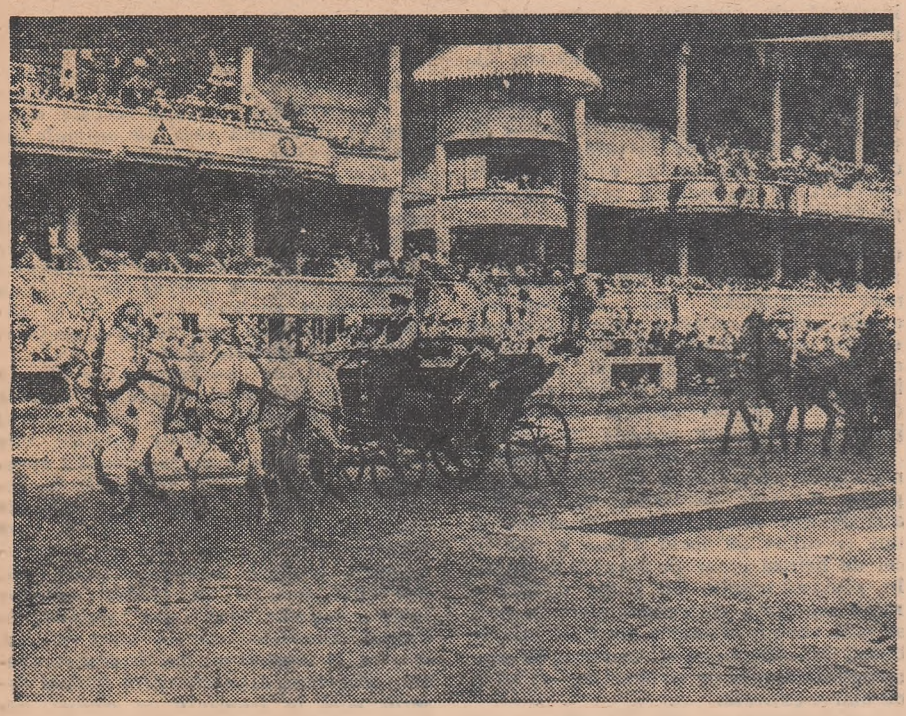

La sărbătoarea tradiţională din Alma-Ata — parada cailor — un atelaj tipic: troica.

PERICOLE INVIZIBILE

Capcana din junglă

Vreme îndelungată, o anumită zonă a Parcului naţional din Congo se bucura de o reputaţie tristă. Mai mult,

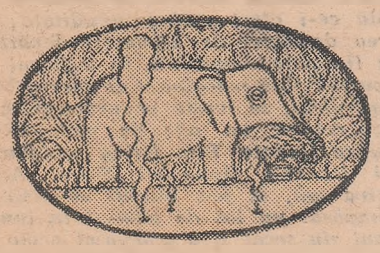

pe seama ei circulau legende lugubre. Se spunea, de pildă, că nişte forţe misterioase ucideau orice fiinţă care încerca să se apropie de locul cu pricina. Puţinii cutezători care se aventurau în zona periculoasă povesteau că au văzut acolo un imens cimitir al animalelor: mormane de oase, cadavre de maimuţe, elefanţi şi păsări; iar mulţi vînători care pătrundeau în acea regiune dispăreau fără urmă.

Enigma a fost elucidată recent. S-a constatat că pricina pieirii oamenilor şi animalelor sînt gazele toxice ce răzbat de sub pămînt prin crăpăturile scoarţei. Nimerind în zona toxică, şoarecii şi broaştele mor în cîteva secunde. Caprele rezistă pînă la 30 de secunde.

O expediţie specială a descoperit, pe o porţiune restrînsă, cadavrele a 82 de maimuţe, 38 de elefanţi, 20 de hipopotami şi alte 33 de animale mari. Degajarea gazelor se produce periodic, de aceea animalele nu „adulmecă" întotdeauna capcana şi cad cu uşurinţă în ea.

S. Lobkov

„ULTIMELE ŞTIRI"

Senzaţiile secolului

La rubrica „Acum 160 de ani" revista „Znanie-Sila" reproduce, după publicaţii din secolul trecut, cîteva informaţii care la vremea lor au făcut parte din „ultimele ştiri". Cu ce noutăţi se delectau străbunicii noştri?

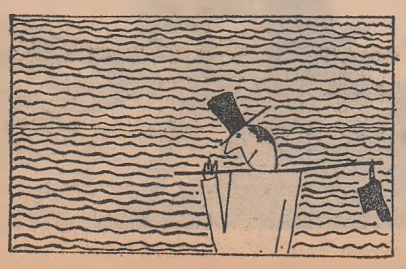

1802. Noua maşină, fabricată de curînd, poate să aibă o soartă interesantă. Se numeşte „Optilog" sau „cilindru vorbitor". Învîrtind cu o mînă manivela care pune în mişcare cilindrul, iar cu cealaltă apăsînd clapele unei claviaturi, se obţin nu sunete, aşa cum ne-am putea aştepta, ci litere. Ele apar cu o viteză foarte mare, pot alcătui cuvinte şi fraze şi sînt în măsură să exprime idei.

1802. Regele Prusiei a instituit o comisie specială pentru studierea zahărului obţinut din sfeclă. Experienţele au arătat că prin mijlocirea noii metode de fabricare a zahărului, Prusia ar putea economisi în fiecare an cîte 2,5 milioane de taleri şi că în Rusia economiile ar fi şi mai însemnate. Din reziduuri se pot fabrica băuturi alcoolice şi un fel de cafea, destul de gustoasă.

1803. Un oarecare Dobson, din Londra, a inventat un aparat pe care l-a numit „Zephyr". Acesta poate fi folosit la alungarea muştelor şi ţînţarilor din cameră precum şi la intensificarea circulaţiei aerului în încăpere. Aparatul seamănă cu o moară de vînt, doar că aripile lui sînt în plan orizontal.

1804. Descriind amănunţit peripeţiile prin care a trecut, un naufragiat declară presei: „Am umblat unsprezece ore în şir fără să întîlnesc ţipenie de om. În cele din urmă am zărit, spre marea mea bucurie, o spînzurătoare şi un om cu ştreangul de gît. Am fost peste măsură de fericit să întîlnesc în calea mea un indiciu că mă aflam în plină lume civilizată".

MICA ENCICLOPEDIE

Somnul vecin cu moartea

Boala somnului: un flagel cumplit care a secerat vieţile a sute de mii de oameni de pe imensul teritoriu dintre Senegal şi Camerun şi la sud de fluviul Congo.

Un călător arab din secolul XIV relatează despre moartea căpeteniei Jota din Nigeria, survenită în urma unei maladii cronice ciudate, caracterizată printr-un somn îndelungat. E una din cele mai vechi referiri la această boală. Microorganismul care produce epidemia a fost descoperit în sîngele unui căpitan ce poposise cîndva în Gambia, primind numele de „trypanosoma gambiense". Curînd a fost găsit şi transmiţătorul bolii la om: musca ţe-ţe, care trăieşte pe lîngă fluvii şi lacuri sau în desişurile umede. La sfîrşitul secolului trecut, cu prilejul unor săpături în Colorado a fost găsită o muscă ţe-ţe care trăise în America în urmă cu 10 milioane de ani. Descoperiri similare au fost făcute şi în sudul Arabiei. În zilele noastre, însă, ea s-a păstrat numai în Africa, unde, pe un teritoriu de aproximativ 10 milioane de kilometri pătraţi, există 23 de varietăţi ale muştei ţe-ţe.

Deşi toate acestea sînt cunoscute de mult, deşi despre boala somnului s-au scris sute de volume, ea continuă să-şi ucidă victimele, după o agonie cu atît mai chinuitoare cu cît poate să dureze cîţiva ani. În perioada marilor epidemii, cînd locuitorii unor sate întregi se molipsesc de necruţătoarea boală, spectacolul este pe drept cuvînt înfricoşător. Specialiştii continuă să se întrebe cum a supravieţuit mileniilor nefasta insectă în pofida unei fecundităţi şi rezistenţe fizice reduse sau de ce epidemiile izbucnesc de regulă cînd numărul muştelor e foarte mic, aşa cum se întîmplă în sezonul secetos? Se pare că ultimul paradox se explică prin împrejurarea că în anotimpul secetos atît oamenii cît şi insectele se adună în jurul puţinelor surse de umiditate ce mai persistă. Această vecinătate creează un climat ideal pentru declanşarea unei epidemii.

În ultimii cincizeci de ani au fost încercate diferite măsuri profilactice, începînd cu campanii de stîrpire a periculoaselor muşte şi terminînd cu administrarea periodică de medicamente populaţiei din zonele infectate. În consecinţă numărul îmbolnăvirilor s-a redus; dar din cînd în cînd boala trece la contraofensivă şi izbucnesc epidemii pustiitoare. În 1939, de pildă, epidemia declanşată în 1937 în Gambia a ucis 10 000 de oameni.

Un recent seminar organizat la Nairobi şi consacrat acestui flagel a elaborat noi măsuri pentru prevenirea epidemiilor.

V. Dementiev

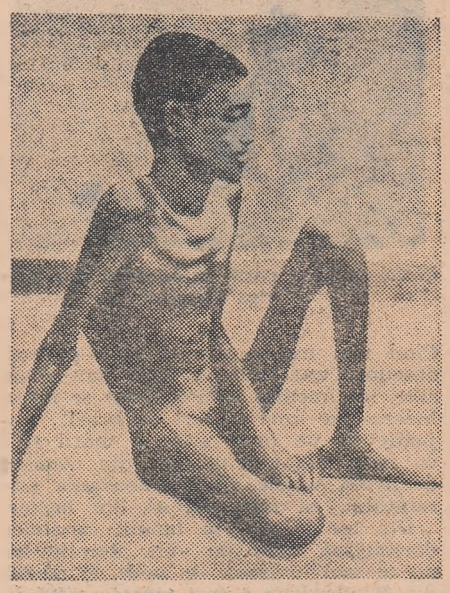

O victimă a bolii somnului

MEMORIA PIETRELOR

Cel mai mare smarald din lume

Oficial, împărăţia celor peste 100 000 de minerale din Leningrad se numeşte Muzeul de mineralogie „A. Fersman". La intrare spre vizitatori se întinde, ca o aripă de vultur, masa cenuşie a unui meteorit cu o greutate de 1 745 kg. E cel mai mare „strop" al ploii de meteoriţi care a căzut, în urmă cu douăzeci de ani, în munţii Sihote-Alin. Fratele lui mai vîrstnic picat din cer în secolul XVIII, cîntăreşte numai 500 kg.

Dar lumea de basm a muzeului începe în faţa vitrinelor cu pietre preţioase şi semipreţioase. Sutele de exemplare de smarald, rubin, agat, ametist, rodonit, safir îşi împletesc culorile într-un imens şi scînteietor curcubeu. Biografia multora începe în urmă cu zeci sau chiar sute de ani şi e presărată cu aventuri uneori dramatice.

Sub un clopot de sticlă se află un imens cristal verde, cu o greutate de 2,226 kg Acesta e cel mai mare smarald din lume. El a fost găsit în Ural, în 1834 şi înmînat lui I. Kakovin, directorul fabricii de şlefuit pietre preţioase. O bună bucată de vreme smaraldul a stat ascuns... sub patul directorului, unde l-a redescoperit, împreună cu alte pietre preţioase, o inspecţie inopinată. Apoi nestemata a călătorit la Petersburg, unde şi-a făcut stagiul în diferite colecţii particulare. Ultimul ei proprietar, prinţul Kociubei, a încercat să vîndă smaraldul în străinătate, dar la insistenţele Academiei de Ştiinţe guvernul Rusiei a admis achiziţionarea lui pentru Muzeul de mineralogie.

Un alt exponat, diamantul „Şah", a văzut lumina zilei în urmă cu 500 de ani, după cum atestă inscripţia săpată chiar în cristal. Originar din India, el a aparţinut, pe rînd, mai multor prinţi locali, apoi şahului persan Nadir. În 1829, după tragica asasinare a scriitorului A. Griboedov, pe atunci ministru plenipotenţiar la Teheran, un prinţ persan a dăruit Rusiei diamantul „Şah" în semn de împăcare.

La muzeu se mai păstrează obeliscul, împodobit cu zeci de varietăţi de jasp, executat la comanda lui Petru I, un dulap de lemn ale cărui uşi sînt împodobite cu un mozaic multicolor, o adevărată poveste ţesută din culorile pietrelor de Ural, precum şi o seamă de alte „minuni" făurite de mîna omului sau de natură.

MECANISME VII

Ceasul cocoşului

Cum ştiu cocoşii cînd trebuie să cînte? Pentru a stabili cărui ceas i se supun ei, cîţiva cercetători canadieni au efectuat o serie de experienţe în urma cărora au ajuns la concluzia că aceste păsări se orientează după steaua Canopus. După cum se ştie, însă, cocoşii cîntă de trei ori. Aceiaşi cercetători au stabilit că primul şi al doilea cîntat sînt determinate de o anumită poziţie a stelei Canopus pe bolta cerească şi anume de apariţia deasupra orizontului şi de dispariţia stelei dincolo de linia lui. Cauza celui de al treilea cîntat e deocamdată necunoscută.

Dar steaua Canopus se bucură de atenţia oamenilor de ştiinţă şi în alt sens. Spre ea a fost orientat zborul staţiei automate „Mariner IV" în drumul său spre Marte.

(Din „Nauka i jizni")

CALCUL DISTRACTIV

Patru litri de apă

Există nenumărate posibilităţi pentru a determina volumul unui lichid cu ajutorul cîtorva vase de diferite capacităţi. Să presupunem că dispunem de trei vase: unul de 8, celălalt de 5 şi al treilea de 3 litri. Primul e plin cu apă, celelalte două sînt goale. Ce trebuie să facem ca în primul vas să rămînă numai 4 litri de apă?

(Răspunsul în pag. 11-a)

Poşta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

DAN P. — Ineu (Crişana): Pentru precizarea diagnosticului dv. ar mai fi necesare o serie de analize şi examene (ex. coproparazitologic, ex. materiilor fecale pentru digestie, chimism gastric, radioscopie gastrointestinală etc.) după care vă rugăm să reveniţi.

A. P. — Curtea de Argeş: Vă recomandăm să vă adresaţi clinicii de chirurgie plastică, str. Arh. Mincu nr. 7, Bucureşti.

C. P. VIOREL — Giurgiu; W. I. — Galaţi N. P. I. C. — Simeria; E. M. — Priboieni; NIŢULESCU VASILE — Ploieşti; V. TALPA — Iaşi: 1) Reintrînd în normal, totul se va aranja treptat 2) Ca tratament: Ambosex sau Madiol 4 tablete/zi sublingual timp de o lună, ser neurotonic 1 fiolă/zi, 10 zile lunar alternativ cu vit. B_1 fortissim 1 fiolă/zi (10 zile) şi Fosfobion 1 fiolă/zi (10 zile). Concomitent, duşuri reci, scăzînd progresiv temperatura şi crescînd durata, gimnastică şi sport; cu 1/2—1 oră înainte de momentul oportun luaţi 2 tablete Bromoval şi 1 drajeu Napoton. Tratamentul va fi continuat 3—4 luni.

VALY M. — Deva: Citiţi răspunsul dat sub C. P. Viorel — Giurgiu la punctul 2.

ARION VASILE — Birlad: Cafeina ca şi cafeaua nu este dăunătoare în doze mici sau luată la nevoie (examene etc.) în doze ceva mai mari (1—2 fiole pe zi), cu condiţia să nu abuzaţi.

DORINA V. — Bucureşti: Vă recomandăm regim bogat în alimente stimulante (ardei, usturoi, muştar, icre, lapţi, vin vechi, cafea, ceai tare, ciocolată). De 3 ori pe zi înainte de mese: T-ra de kola 15 g + T-ra de nucă vomică 10 g D.S. int. 15 picături odată. La masa de seară 1—2 caşete de clorhidrat de iohim- 0,005 + lactoză 0,25 pt. un caşet No. XXX ass.

XENOFON I. — Comăneşti: Vă mulţumim mult pentru aprecieri. Tratamentul **taeniazei** s-a îmbogăţit în ultimul timp cu un preparat foarte eficace: Yomesan. Se administrează o singură zi, pe nemîncate, 2 tablete de cîte 1 g la o oră interval. Razele ultrascurte în 5—10 şedinţe aplicate pe abdomen s-au folosit de asemenea recent în scop tenifug. Încercaţi aceste tratamente.

ION VASILESCU — Vaslui: Întrerupeţi folosirea regeneratorului. Ungeţi zilnic locul respectiv cu următoarea pomadă: Hidrocortizon fiole X + vit. F capsule No. II + lanolină, vaselină aa 10 g D.S. ext. În plus, pe gură, Nilfan 3 drajeuri/zi, vit. A + D_2 3 drajeuri/zi.

T. Gv. 21 — Vaslui: 1) **Atît hemoroizii** cît şi **prostatita** pot fi incriminate în tulburările pe care le prezentaţi. Este necesar neapărat un examen chirurgical. 2) Împotriva **încărunţirii** tratamentul cu Gerovital H 3 (injecţii şi drajeuri asociat) dă uneori rezultate. Merită să încercaţi, după schema din prospect.

P. I. M. — Alexandria: Nu credem că este cazul să vă operaţi. Indicaţia o va pune în orice caz chirurgul. Printr-un regim adecvat, puteţi preveni noi crize. Ceaiurile medicinale (de cozi de cireşi, de mătase de porumb) vă pot fi utile ca şi cure periodice de ape minerale (Olăneşti).

R. F. I. — Bucureşti: 1) Considerăm că „deficitul" dv. este de origină endocrină şi vă recomandăm ca atare un tratament hormonal sub supravegherea unui specialist. 2) În acest fel se vor rezolva şi celelalte tulburări. 3) Am dat în urmă cu cîteva luni în această rubrică bibliografia care vă interesează despre culturism. Răsfoiţi colecţia revistei.

IZABELLA R. 48 — Petroşeni: Citiţi răspunsul dat sub A. P. — Curtea de Argeş.

E. C. C. — Gh. Gheorghiu-Dej: 1) Nu. 2) Da, dacă respectaţi prescripţiile medicale.

MARIAN POPA — Cluj: 1) Sînt fenomene de **astenie nervoasă** care se pot remedia printr-un tratament condus cu pricepere de către un medic specialist neurolog, căruia vă sfătuim să vă adresaţi. 2) Idem.

INGRIND R. — Bucureşti: Este vorba de o **dermatită descuamativă**. Folosiţi pentru spălat săpun de glicerină. Evitaţi apa rece. Ca tratament ungeţi mîinile de 2—3 ori pe zi cu pomada: Vit. A 4 fiole + vit. F 4 capsule + vaselină, lanolină aa 20 g. Luaţi pe gură vit. A + D_2 3 drajeuri/zi.

M. VULTUR — Brăila: 1) Vă recomandăm internarea într-un serviciu de neuropsihiatrie. 2) Tratamente prin hipnoză se fac la Spitalul Nr. 9 din Capitală.

P. M. P. — T. Severin: În **ateroscleroză** tratamentul trebuie făcut periodic alternînd lunar 10—15 zile. Asclerol cu heparina lipocaică. O schemă de regim antiateroscleros am publicat într-un număr recent în această pagină. Cercetaţi colecţia revistei.

RAMONA — Orşova: Aşa se întîmplă cînd consultaţi mai mulţi medici. Se spune că un calif, avînd de rezolvat un litigiu, a ascultat fiecare din cele două părţi şi le-a dat pe rînd dreptate amîndurora. Unui martor care i-a obiectat că n-ar fi trebuit să procedeze aşa, înţeleptul calif i-a răspuns împăciuitor: „Ai şi domnia-ta dreptate". Răspunsul nostru? Aveţi şi dv. dreptate!

I. B. — Băileşti: Aţi omis tocmai esenţialul! Ne-aţi transcris toate analizele (care de altfel sînt normale), dar nu ne-aţi comunicat simptomele pe care le prezentaţi. Ce vă supără de fapt?

ALEXANDRU ŞERBAN — Timişoara: Asemenea reacţii survin uneori la început. Puteţi continua tratamentul, rezultatele posibile apărînd abia după 5—6 luni.

LILI — Banat: Nu aveţi nici o grijă. Niciuna din problemele puse de dv. nu vor influenţa dezvoltarea normală a copilului.

MICA — Constanţa: Pentru a **creşte în înălţime**, practicaţi intens înotul (marea e doar aproape!) şi exerciţiile de gimnastică de la pag. 104—112 din cartea „Cultura fizică şi sănătatea" de dr. I. Drăgan (Editura medicală 1965).

LISA DAN — Bacău: 1) Citiţi răspunsul dat sub Mica — Constanţa. În plus, sub supraveghere medicală puteţi face cîteva serii de injecţii cu Prolan. 2) Folosiţi de două ori pe zi următoarea loţiune după o prealabilă spălare a tenului cu apă călduţă şi săpun de glicerină: Ac. salicilic 0,5 g + Camfor 2 g + Alcool 70° 100 g. Concomitent luaţi pe gură cîte o fiolă B complex — 10—15 zile lunar, în afara menstrelor. 3) Încercaţi loţiunea Gerovital H 3.

ŞERBAN S. — Timişoara: În general la vîrsta dv. nu se mai poate obţine o **creştere în înălţime** prin vitamine, hormoni etc. Gimnastica şi înotul ajută într-o oarecare măsură. Citiţi şi răspunsul dat sub Mica — Constanţa.

RADU FURTUNA — Brad: Am mai publicat materiale pe temele care vă interesează. Cercetaţi colecţia revistei. Vom mai reveni asupra andropauzei şi aterosclerozei cerebrale într-un viitor apropiat.

STAN N. ION — Caracal: **Folcisteina U** este un medicament românesc intrat recent în terapeutică, de aceea e posibil să nu fi ajuns încă în oraşul dv. Căutaţi-l într-un centru mai mare. Este indicat în: astenie sexuală, tulburări de climacteriu, astenie nervoasă, alopecie, sclerodermie, migrene, poliartroză. Se fac serii de 15 injecţii (1 fiolă la 2 zile) cu pauze de 4—5 zile, pînă la un total de 45—60 fiole.

ION MANOLIU — Lugoj: Este vorba de o **astenie sexuală**. Încercaţi un tratament cu Folcisteina U conform schemei prescrise tov. Stan N. Ion, Caracal.

OPTIMISTUL — Brebu (Cîmpina): La tratamentul cu Testolent, adăugaţi cîteva serii de Folcisteina U (Citiţi răspunsul dat sub Stan N. Ion — Caracal). Cu 1—2 ore înainte de momentul oportun luaţi două tablete Bromoval şi 1 drajeu Napoton.

ONOFREI OSTALIE — Dorohoi: Produsul despre care ne întrebaţi este Folcisteina U. A intrat de curînd în farmacii şi are efecte bune (preventive şi curative) şi asupra fenomenelor de îmbătrînire.

TOMA VIORICA — Bucureşti: Sîntem informaţi că în această toamnă vor apare în librării cîteva cărţi despre creşterea şi îngrijirea copilului. În pagina noastră vom publica periodic materiale pe această temă. Urmăriţi revista.

CORNEA DESPINA — Langu (Făurei): Nu răspundem decît pe această cale. **Strabismul** se poate opera uşor în orice spital de oftalmologie. Se vor încerca mai întîi, cît mai de timpuriu, corecţia viciilor de refracţie şi exerciţii ortoptice. Dacă nu se observă o ameliorare se va trece la tratamentul chirurgical. După cura chirurgicală se va continua tratamentul optic şi ortoptic. Adresaţi-vă clinicii oftalmologice a Spitalului Colţea din Capitală.

MIOARA — Constanţa: Ceea ce ne cereţi dv. este de fapt reţeta... fericirii. Există sute şi mii de asemenea reţete, ceea ce dovedeşte — ca şi în medicină — că unde sînt prea multe tratamente, nici unul nu e sigur.

C.I.C. — Cîmpina: La bătrîni, **presbiţia** nu este un viciu de refracţie, ci o modificare fiziologică a acomodării, ca urmare a densificării cristalinului. Prin urmare, numai lentilele biconvexe pot crea posibilitatea de a citi şi de a lucra la o distanţă comodă.

PETRU DAN — Petroşeni: 1) Citiţi răspunsul dat sub Fasui Ion — Oradea, în nr. 35 din „Veac nou". 2) Fenomenul va dispare prin căsătorie şi ordonarea vieţii dv. sexuale. Pînă atunci, vă recomandăm ca seara, înainte de culcare să luaţi o tabletă Extraveral. Tonice: stricnina, o fiolă/zi, 15 fiole, vitamina B_1 tablete, vitamina E 3 cpr/zi, Fosfobion, pe gură, o fiolă pe zi.

MARC LIVIU — Oradea: 1) Adresaţi-vă publicaţiei „Sport şi tehnică". 2) Prin bogatul său conţinut în proteine (globuline), glucide, lipide, în factorul de utilizare lipidoproteic şi în vitamine, lăptişorul de matcă liofilizat, cunoscut sub numele de Energovital, este într-adevăr un „supra-aliment" ideal de o mare valoare nutritivă. 3) Citiţi răspunsul dat în numărul trecut sub Marioara B. — Galaţi la pct. 2.

CÎRSTEA SIMION — Com. Silişteni, raion Costeşti, reg. Argeş: Dacă toate examenele medicale şi radiologice au atestat că fetiţa dv. este sănătoasă, **transpiraţia exagerată** poate fi un fenomen neurovegetativ (urmare poate a unei forme uşoare de rahitism), care va dispare cu timpul. Continuînd să ţineţi copilul sub observaţie medicală, vă recomandăm să-i administraţi zilnic (pe gură) o fiolă de pantotenat de calciu şi vitamine (C, complex B sau Electovit).

PATRU LITRI DE APĂ

(răspuns)

Turnăm din primul vas în al doilea 5 litri de apă, apoi din al doilea în al treilea — 3 litri din al treilea în primul — 3 litri, din al doilea în al treilea — 2 litri, din primul în al doilea — 5 litri, din al doilea în al treilea — 1 litru. La sfîrşit vom avea: în primul vas — 1 litru, în al doilea 4 litri, în al treilea — 3 litri de apă. Acum n-avem decît să turnăm conţinutul celui de al treilea vas în primul.

Combinatul pentru fibre artificiale

BRĂILA

CFA

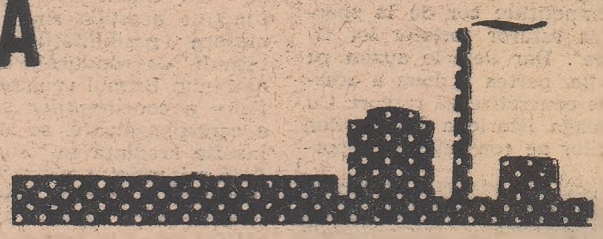

Produce şi livrează pe bază de repartiţie

- **Celofibră tip lînă**
- **Celofibră tip bumbac**
- **Reţele cord de mare rezistenţă**
- **Confecţii din celofan normal tratat şi hîrtie, pungi sau coli de orice dimensiune de la 1—4 culori, pentru ambalarea produselor de larg consum cu emblema şi textul indicat de beneficiar, în orice cantitate şi prompt.**
- **Sulfat de sodiu.**

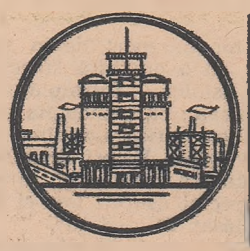

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAŞ

Regiunea Braşov Telefon 15-20

Produce şi livrează,

pe bază de comandă fermă la prezentare:
- *Oxigen tehnic*

Cu repartiţie:
- *Bachelită praf*
- *Novolac solid*
- *Novolac alcoolic*
- *Fenoplac*

Informaţii suplimentare la Serviciul Desfaceri al Combinatului. Telefon 15-20

CEREŢI ÎNCĂLŢĂMINTEA ŞI ARTICOLELE DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

Intreprinderea pentru exploatarea vagoanelor restaurant şi de dormit din Ministerul căilor ferate, Piaţa Gării de Nord, nr. 1, angajează cofetari I şi II, bucătari, bufetieri I, responsabili de vagoane-bufet cu desfacerea preparatelor la clasă şi lucrători necalificaţi.

Solicitanţii trebuie să îndeplinească condiţiile de calificare şi stagii şi să nu aibe antecedente penale.

Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 17.16.27 sau 17.18.80, interior 3831.

SPORT

Iepurașii verzi și recordurile

Cît de des se repetă frazele: „Sportul este un mijloc de educație fizică și morală", „Competițiile cer de la sportivi încordarea tuturor forțelor lor fizice și morale". Dar deși le auzim pe toate drumurile, partea a doua a acestor formule se concretizează rareori. Cu toate că întreaga istorie a întrecerilor și a recordurilor ne convinge ce importanță are în obținerea victoriei pregătirea moral-volitivă a sportivilor.

Două momente de „singurătate" la start...

Pentru a ridica plafonul săriturii în înălțime, Valeri Brumel a avut de depășit o barieră psihologică: „E posibil în general să sari mai sus? Pînă acum nu s-a încumetat nimeni să încerce la 2,28 m... Oare să fiu eu primul?" Brumel a depășit această barieră. Dar zeci de alți săritori foarte talentați n-au reușit.

Acum cîțiva ani, cineaștii francezi au făcut un excelent film documentar în care i-au surprins pe cei mai buni zece schiori din lume în momentul startului. Austriacul Tony Sailer zîmbea fermecător (el era campion și și-a păstrat atunci titlul), compatriotul lui, Schrantz, foarte palid, își mușca buzele, japonezul Ygaia își plecase ochii și își încrucișase mîinile pe piept ca pentru rugăciune... Toți trăiau acele clipe cînd pierderea stăpînirii de sine poate fi fatală și fiecare se pregătea să le învingă în felul lui.

Așadar, se pune problema încordării tuturor forțelor morale (să le lăsăm pe cele fizice pe seama antrenorilor, care se îngrijesc destul de ele)... Sportul devine din ce în ce mai mult nu numai o luptă a mușchilor, ci și o luptă a nervilor, unde fiecare își caută mijloacele lui de apărare.

La ultimul campionat mondial de gimnastică, apariția concurentelor americane a stîrnit senzație. De ce? Fiecare fată venea cu amuleta ei: care cu un iepuraș verde, care cu o pisicuță neagră...

Nu vă grăbiți să zîmbiți ironic. În afară că sînt niște simpatice „capricii" feminine, aici mai e și altceva: omul s-a autosugestionat că iepurașul verde îi aduce noroc. În această ordine de idei, nu strică să amintim și de faimoasa tichiuță de lînă a antrenorului V. Maslov, mascota fotbaliștilor de la Dinamo Kiev, campionii și cîștigătorii ediției de anul trecut a Cupei U.R.S.S. E cazul, oare, să ne grăbim să facem praf iepurașii, tichiuțele și alte „atribute ale succesului", dacă ele sînt în stare, cît de puțin, să le ridice sportivilor moralul, să le dea încredere în ei, în forțele lor?!

Doctorul Paul Kunat din Leipzig, specialist în psihologia sportivă, scrie într-un studiu: „Înaintea întrecerilor atenția sportivilor trebuie îndrumată spre problemele care-i preocupă în mod obișnuit în viața de toate zilele. Concentrarea exclusivă asupra competiției și tot ce e legat de ea este dăunătoare și de regulă influențează negativ rezultatele".

S-ar părea că e clar că, așa cum un om nu poate suporta un an întreg o sarcină fizică maximă, tot așa nici un sportiv, oricît de experimentat ar fi și oricîtă voință ar avea, nu poate suporta zile sau săptămîni în șir apăsătoarea stare de așteptare a startului, de maximă încordare emoțională proprie întrecerilor. Relaxarea nervoasă, chiar scurtă, restabilește forțele. Este un adevăr dovedit de mult de fiziologi și psihologi.

În întreaga lume se recunoaște din ce în ce mai mult că sportivii au nevoie nu de un medic pur și simplu, ci de un medic-psiholog. Deocamdată funcțiile acestuia sînt îndeplinite, în măsura posibilităților, de medicul obișnuit, de conducătorul lotului și de antrenor. Primul veghează asupra stării fizice a concurenților și constatînd că e corespunzătoare, se străduiește să le insufle credința în succes. Al doilea, dacă e inteligent și are tact, poate să le trezească o anumită dispoziție de avînt și dorință de luptă. Antrenorul este alături de ei în momentul hotărîtor încurajîndu-i, sfătuindu-i, corectîndu-le ținuta, glumind. Adică face ce poate. Sfatul sau pur și simplu căldura lui omenească au deseori o importanță hotărîtoare.

Singurătatea — iată, cred, sentimentul cel mai greu pe care trebuie să-l învingă un sportiv în timpul întrecerilor. „Singur cu haltera" și-a intitulat Iuri Vlasov un volum de povestiri de o mare finețe psihologică. Pentru a depăși această stare, acest moment de slăbiciune cînd te crezi condamnat, trebuie să-ți mobilizezi întreaga voință. Pe orice cale — cu forțe proprii sau cu ajutorul prietenilor. Aici se verifică resursele sufletești ale sportivului, capacitatea lui de luptă, știința de a se mobiliza.

Nu întîmplător în sport devin stele numai oameni cu o anumită structură emoțională și psihică. Întîmplător e, din păcate, altceva: că psihologia unor mari campioni ca Larisa Latinina, Boris Șahlin, Lev Iașin, Valeri Brumel și alții e înnăscută. Pe acest plan, nimeni n-a acționat special asupra lor, ei sînt așa cum „i-a lăsat Dumnezeu".

Dar e posibilă intervenția educativă? Experimentele pe care le fac specialiștii în psihologia sportivă ne arată că un om normal, sănătos din punct de vedere psihic poate fi învățat să fie stăpîn pe sine (prin metodele autosugestiei perfect aplicabile și dincolo de sfera sportivă), să fie ajutat să-și dezvolte reflexe de apărare suficient de trainice care să-l pună la adăpost de enervările întîmplătoare atît de neplăcute, să fie învățat să-și țină în frîu emoțiile pînă acolo încît să le transforme pe cele negative în pozitive ș.a.m.d.

Cu cîtă grijă sînt pregătiți cosmonauții pentru zborurile pline de neprevăzut în spațiile siderale! Pentru ei au fost create anumite sisteme și o anumită metodică de antrenament. E clar că sportivii n-au nevoie de o experiență cosmică. Dar pornind de la principiile ei, merită să li se creeze și lor o știință proprie de a învinge.

În zilele noastre sportul a atins o treaptă de dezvoltare atît de înaltă încît viitorii campioni (ca și cosmonauții) n-au voie să neglijeze nici un amănunt. Peste cinci-zece ani va fi și mai greu! De aceea încă de azi iepurașii verzi trebuie să cedeze locul științei.

Natalia Kolesnikova

PERSONALITĂȚILE SECOLULUI XX

Valentina Tereșkova pe Pămînt

Recenta călătorie în Italia a Valentinei Nikolaeva-Tereșkova a readus în prim plan interesanta figură a primei femei-cosmonaut care, la bordul navei „Vostok VI", a restabilit egalitatea dintre sexe și în spațiile siderale.

Cum era și de așteptat, în orașele pe care le-a vizitat, la numeroasele întîlniri pe care le-a avut, inclusiv cu presa, Valentina Tereșkova a fost rugată să vorbească despre performanța ei în Cosmos. Dar oamenii — în special partea feminină a auditoriului — s-au arătat la fel de interesați și de viața ei pe Pămînt.

Vom schița aici, pe baza datelor furnizate de ea, programul zilnic al Valentinei atunci cînd se află, ca noi toți, în puterea legii gravitației terestre.

Scularea are loc la ora 7. Prima ei îndatorire este să facă gimnastică. Patruzeci de minute de gimnastică „tare" în sala centrului sportiv cu care e înzestrat orășelul cosmonauților. Urmează toaleta de dimineață, la 8,30 micul dejun, iar după aceea cursuri de tehnică cosmică, de fizică, medicină spațială etc., etc.

Programul mai prevede vizitarea uzinelor unde se construiesc navele spațiale, cosmonauții trebuind să cunoască îndeaproape tehnica construcției, lecții la Academia de inginerie militară, pe care Valentina o va absolvi în curînd, zboruri de instruire pe noile nave aeriene sovietice, exerciții de lansare cu parașuta ziua și noaptea, pe pămînt sau pe apă și, în fine, două ore de cultură fizică cu echipament special pentru zborurile cosmice.

Natural, toate aceste puncte nu trebuie îndeplinite în fiecare zi (ar fi și imposibil, chiar dacă ești cosmonaut). Ele sînt repartizate pe o săptămînă, cu un total de șapte ore zilnic. Numai antrenamentul fizic este, fără excepție, de două ore plus cele 40 de minute de dimineață. Și, bineînțeles, nici cursurile la Academie nu îngăduie absențe.

Dar cosmonauta nr. 1 mai este și soție și mamă. Așa că pe lîngă punctele profesionale, programul ei cuprinde și o latură familială, în care intră micuța Elena și Andrian Nikolaev.

Cînd a pomenit despre fetița ei, Valentina a fost întrebată de o ziaristă dacă înainte de nașterea Lenei n-a avut emoții, dat fiind că era vorba de primul copil „cosmic".

— Am avut emoții, ca toate mamele — a răspuns ea. Nașterea unui copil este un lucru extraordinar și cred că m-am simțit cum se simte orice femeie în preajma acestui eveniment.

Dar temîndu-se ca răspunsul ei să nu pară o simplă încercare diplomatică de a dedramatiza ideea pe care și-o fac oamenii despre astronauți, a adăugat:

— Cînd am aterizat am fost supusă la atîtea probe, mi s-au făcut atîtea examene încît nu puteam avea nici un fel de dubiu asupra stării sănătății mele. Ca să fiu exactă, mi s-a spus că sînt bună pentru un nou zbor. Or, asta pentru noi, cosmonauții, este ca un certificat de garanție.

Deci Lena a venit pe lume sănătoasă tun, drăgălașă și rotundă ca un pepenaș. Cum se acomodează cu programul celebrilor ei părinți?

În fiecare dimineață la 8, mămica sau tăticu o duc la grădinița din orășelul cosmonauților unde își petrece timpul cu copiii lui Titov, Bikovski, Gagarin, Leonov și ai altor candidați la zborurile spațiale, încă necunoscuți. Dar la aceeași grădiniță vin și copii ai „muritorilor de rînd" din cartierul moscovit respectiv, așa că, în această companie numeroasă, Lena petrece de minune pînă la 5 după masă, cînd e luată acasă. Orele vesperale aparțin familiei. Părinții și vlăstarul lor se plimbă, se joacă, ascultă muzică, citesc versuri. Valentina și Andrian Nikolaev sînt mari amatori de teatru, cinema, concerte, pe care de regulă le comentează cu pasiune. Prietenii lor spun că auzindu-i cu cîtă aprindere discută pe Pămînt, n-ai crede că sînt capabili de atîta sînge rece sus în Cosmos.

MODĂ

Primul voiaj al Domnișoarei

La Festivalul modei de la Moscova, bogata colecție prezentată de casa pariziană Chanel s-a bucurat de un succes deosebit. Pe lîngă interesul entuziast al publicului, colecția a primit și dinstincții oficiale „pentru sobrietatea gustului și eleganței".

Aceste două calificative sînt atributele de bază ale stilului Chanel, creat de fondatoarea celebrei case franceze Gabrielle Chanel, una dintre „marile preotese" ale modei internaționale. Dar primii pași ai artistei n-au fost însoțiți nici de succes facil, nici de publicitate zgomotoasă, lucruri pe care le-a evitat cu îndîrjire. Era, însă, de ajuns ca provinciala tinerică, cu ochi enormi, abia venită în capitală să-și facă apariția în cercurile mondene, pentru ca toate privirile să se îndrepte asupra ei. Alături de taiorul ei modest, toaletele sofisticate ale pariziencelor p[illegible] leau, iar modelele „ultimul răcnet" îmbătrîneau parcă brusc. Cum scriau cronicile mondene ale timpului, părea că însăși naturalețea și eleganța necăutată intrau în sală. Aceste trăsături au și devenit, ulterior, determinante pentru noțiunea de „stilul Chanel".

După aceea întreaga lume a început să vorbească despre Gabrielle Chanel pentru marea noutate pe care o aducea îmbinînd pentru prima oară arta vestimentară cu noțiuni ca muzicalitatea, poezia, plasticitatea. Se năștea o nouă orientare în modă, care rezistă de atunci, fără să fi suferit schimbări în esența ei.

După ce toaletele au fost gata, Gabrielle Chanel le-a întregit cu pălării, bijuterii și parfumuri (celebrul „Chanel 5") create tot de ea. „Ansamblurile" astfel concepute au impus definitiv numele creatoarei lor pe treptele cele mai de sus ale Olimpului modei.

În sfîrșit, între meritele Gabriellei Chanel trebuie amintit și acela că ea a „coborît" moda în stradă, a democratizat-o, făcînd din gust și eleganț[illegible] un bun al milioanelor de femei care începuseră atunci să participe activ la viața socială pătrunzînd în fabrici, în instituții.

Cu această carte de vizită era normal ca parada modelelor Domnișoarei — cum i se spune cu respect unanim — să fie foarte așteptată. Dar mai era încă un motiv care sporea curiozitatea generală: pentru prima dată în existența ei aproape semicentenară, firma Chanel voiajează în străinătate. Pînă acum n-a părăsit nu numai Franța, ci nici măcar Parisul, sala din strada Cambon, unde se concentrează toate legăturile cu lumea. Dar pentru Festivalul de la Moscova Gabrielle Chanel a călcat tradiția și și-a trimis la marele for internațional modelele și manechinele care au cucerit publicul prin sobrietatea, naturalețea și eleganța lor.

Lena și mămica ei „cosmică"

40 460 REDACȚIA: București, Piața „Scînteii", Tel. 17 60 10 Abonamentele se fac la oficiile poștale și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii